

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo praecipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt duo Indices, unus Titulorum initio Operis, alter rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

Titulus XVII. De Raptoribus, Incendiarijs, & Violatoribus Ecclesiarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75232)

TITULUS XVII.

De Raptoribus, incendiarijs, & Violatoribus Ecclesiarum.

Post discussum Adulterium, & affinia huic crimina, considerationi nostræ se offert Raptus, qui si rerum sit, ad Fur-

tum pertinet, de quo Tit. seq. si personarum, est Luxuriæ species. Quare sit.

§. I.

De Raptu Personarum.

SUMMARIUM.

1. Raptus definitio.
2. &c. Conditiones ad hunc requisite.
3. &c. Differentia à Stupro.
11. &c. Pœne in Raptores statuta de Jure Civili.
16. &c. Pœne Juris Canonici antiqui.
20. &c. Pœne in Raptores statuta per Jus novissimum Trid.
23. &c. An pœnas istas incurrat etiam scœmina rapiens virum?
28. &c. An rapiens scœminam liberè, & spontè consentientem?
32. &c. Quid si consentiente ipsa, parentes invitati sint?
37. &c. An Conciliari Decreto, & pœnis afficiatur etiam ille, qui sponsam de furto propriam rapit?
41. &c. Aut qui non Matrimonij contrahendi, sed libidinis tantum liberius exercende causâ rapuit?
46. Quid si scœmina, que in abductionem sui consensit, postea invita carnaliter cognoscatur?
47. Aut contrâ, que invita abducta est, postea liberè consentiat in copulam?
48. An Raptus pœne subjaceat, qui rapuit Virginem adhuc impuberem?
49. Conjugatam?
50. Vel inhonestè viventem?
51. An pœnas Raptus, in fautores decretas, incurrat Parochus assistens Matrimonio, inter Raptorem, & raptam invito?
52. Quam pœnam incurrat raptor aliene sponsæ?
53. An sicut Matrimonium, ita etiam Sponsalia de futuro ab ijs invita invalida sint?
54. A quo Judice puniri Raptores possunt?

QUæritur 1. Quid sit Raptus in hoc sensu acceptus? *est* Virginis, vel alterius solute, aut ligatæ, honestæ tamen mulieris, vel etiam masculi violenta abductio de loco in locum moraliter diversum, libidinis exercende, vel etiam conjugij cum ea ineundi causâ. Ita quoad rem Host. Summ. hic §. de Pœn. rapt. corpor. n. 1. Clar. §. Raptus n. 1. Molin. tom. 3. de l. §. 1. D. 105. n. 1. Less. l. 4. de Just. c. 3. n. 66. v. raptus, Farin. prax. crim. q. 145. n. 5. §. 6. Laym. l. 5. tr. 10. p. 4. c. 13. n. 1. Gobat. tom. 1. Theol. Exper. p. 2. tr. 9. cas. 19. n. 541. Haun. tom. 6. de l. §. 1. tr. 2. n. 541. Gonzal. in c. fin. b. tit. n. 3. Wagnereck in c. 6. eod. not. 2. Begnudell. V. Raptus n. 2. König libr. 4. tit. 7. n. 33. Vallens. hic §. 1. n. 1. Pirhing n. 1. Wiestner n. 1. Reiffenstuel n. 2. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 53.

2. Ex quo sequitur, quæ conditiones requirantur, ut Raptus sit propriè dictus, & Raptor incurrat pœnas Jure Canonico, & Civili contra hujus Delicti reos statutas. Nam 1. requiritur, ut Raptus fiat cum violentia: in quo differt à Stupro: nam Stu-

prum fieri etiam sine violentia potest: Raptus contrâ ex essentia sua vim includit, Perinde autem est in ordine ad Raptus crimen, siue violentia inferatur ipsi raptæ, siue ijs, quorum potestati subest, ut parenti, marito, sponso, tutori &c. nam utroque casu Raptus fieri dicitur can. de Raptoribus 3. caus. 36. q. 1. l. un. c. de Rapt. Virg. Vallens. hic §. 1. n. 1. quamvis diversâ imponenda sit pœna secundum dicenda infra n. 28. & seqq.

2. Requiritur, ut fiat causâ libidinis, exercende, aut Matrimonij ineundi; quia propriè est species Luxuriæ, ut dictum pr. hoc tit. Hinc Raptus non est, sed Plagium, si abductio fiat causâ redigendi personam abductam in servitutem, aut vindicandi dominij: quod etiam dicendum, si abductio fiat ex alia causa. S. Thom. 2. 2. q. 154. art. 7. Decius conf. 234. n. 8. Clar. §. Raptus n. 1. Less. l. 4. de Just. c. 3. n. 66. v. si abducatur, Sanch. l. 7. de Matr. D. 12. n. 17. Tambur. l. 7. Decal. c. 6. §. 2. n. 6. Wagnereck in c. 6. b. tit. not. 5. Pirhing hic n. 9. Wiestner n. 4. Reiffenstuel n. 7.

3. Re-

3. Requiritur, ut mulier tradatur de loco in locum moraliter diversum; nam si abducatur solum de uno cubiculo in aliud, vel de via publica per aliquot solum passus ad locum secretum, occultandæ libidinis causâ, etiam si vis intercedat, ita abducens non Raptus, sed Stupri violenti poenas incurrit, prout ex *l. mariti 29. §. fin. ff. ad Leg. Jul. de Adult.* desumit Sanch. *D. 12. cit. n. 20.* & concordant Boss. *prax. tit. de rapt. mul. n. 3.* Clar. §. *Raptus n. 1.* Navar. *l. 5. conf. 1. n. 1.* Decian. *tr. crim. l. 2. c. 7. n. 34.* Tholos. *Syntagm. l. 36. c. 33. n. 1.* Molin. *tr. 3. D. 105. n. 3.* Farin. *q. 145. n. 74.* Tambur. *l. 7. Decal. c. 6. §. 2. n. 7.* Haun. *tom. 6. de Just. tr. 2. n. 541.* König *l. 4. tit. 7. n. 34.* Zœf. *hic n. 5. fin.* Pirhing *n. 10.* & *25.* Wiestner *n. 5.* Reiffenstuel *n. 6.*

4. Conditio est, ut mulier rapta sit honestæ vitæ; nam abductio etiam violenta mulieris non viventis honestè v. g. publicè meretricis, propriè Raptus non est *l. un. pr. junct. Gloss. V. Virginum C. de Rapt. Virgin.* quia Meretrix non præsumitur vim pati à cognoscente illam, nisi probetur; Raptus autem, ut *n. 2.* dictum est, non censetur fieri sine violentia. Et propterea talis famina etiam violenta abductio non Raptus ordinariâ, sed aliâ arbitrariâ poenâ est puniendâ. Clar. §. *Raptus n. 5.* Covar. *3. var. c. 14. n. 2. fin.* Menoch. *de arbitr. cas. 291. n. 3.* Mascard. *de Probat. vol. 3. concl. 1253. n. 12.* & *13.* Sanch. *l. 7. de Matr. D. 12. n. 23.* Farin. *q. 145. n. 153.* & *seqq.* Antonell. *de Regim. Eccl. l. 6. c. 31.* Wagnereck *in c. 6. h. tit. not. 5.* Begnudell. *V. Raptus n. 1.* Engl. *cit. de Adult. n. 37. fin.* Zœf. *hic n. 6.* Pirhing *n. 11.* Wiestner *n. 6.* Reiffenstuel *n. 5.* Exciipiendi tamen sunt duo casus, in quibus locus est Raptus poenæ, etiam si rapta fuerit meretrix. *Unus est*, si meretrix, vitæ impuræ poenitentia ducta, cepit honestè vivere: quod colligi potest ex loco, in quo habitat, & ex habitu, quem deserit, ut notat Farin. *q. 145. cit. n. 182.* Quod si desijt quidem publica esse meretrix, non tamen desijt inhonestè vivere, quia facta est alicujus concubina, poenâ Raptus ordinariâ absolvitur eam rapiens. Mascard. *l. cit. n. 24.* Molin. *tr. 3. de Just. D. 105. n. 15.* Haun. *tom. 6. de l. §. 1. tr. 2. n. 552.* Zœf. *n. 6.* Pirhing *n. 11.* Alter casus est, sit mulier rapta inhonestæ quidem sit vitæ, sed conjugata tamen *l. un. cit. v. que multo magis*; quia tunc Raptor duplici tenetur crimine, adulterij scilicet, & rapinæ, & irrogatur injuria marito. Mascard. *n. 15.* nisi tamen maritus esset leno, qui uxorem prostitueret; tunc enim etiam respectu illius cessaret injuria. Mascard. *n. 19.* Farin. *n. 175.* Sanch. *n. 23. fin.* Pirh. *n. 11.*

Addunt aliqui quintam Conditionem, ut copula cum rapta secuta sit; quod colligunt ex *l. un. cit. paulò post principium*, ibi: *Cum Virginitas, vel Castitas corrupta restitui non possit.* Sed dicendum, in ordine ad poenam Raptus incurrendam non esse necessarium, ut copula secuta sit cum rapta. Clar. §. *Raptus n. 4.* Molin. *tr. 3. D. 105. n. 6.* Less. *h. q. de Just. c. 3. n. 66. v. si abducatur*, Sanch. *l. 7. de Matr. D. 12. n. 18.* Haun. *tom. 6. tr. 2. n. 541.* & *550.* Neque aliud probatur ex *l. un. cit.* quia per eam Legem non punitur principaliter ablatio Castitatis (sic enim Raptus cum Stupro confunderetur) sed punitur malitiosa intentio, & conatus ille violentus privandi faminam tanto Castitatis decore, quod rapiens se à se restitui non posse. Quoad poenam tamen discrimen aliquod faciendum est inter casum, quo raptor ideo raptam non cognovit carnaliter, quia id commode facere non potuit, & inter casum, quo, etsi potuisset, spontè tamen noluit, sed copula abstinuit, poenitentia ductus; nam *primo casu*, raptor obnoxius manebit poenis Ordinarijs Raptus: secus *in secundo*: tunc enim non erit puniendus poenâ ordinariâ, sed citra mortem aliâ gravi poenâ extraordinaria arbitrio Judicis, propter infamiam illatam puellæ raptæ, cujus pudicitia violata esse probabiliter ab omnibus creditur. Menoch. *de arbitr. cas. 360. n. 32.* Mascard. *de Probat. concl. 1259. n. 37.* Clar. §. *Raptus n. 4.* Sanch. *D. 12. n. 18.* Zœf. *hic n. 5.* Pirhing *ibid. n. 9.* Excipi debet, si rapta sit Monialis; nam tunc raptor poenâ ordinariâ est infligenda, ex quacunque causa copula non sit secuta, prout cum Covar. & Deciano limitant Sanch. *n. 18. cit. fin.* Begnudell. *v. Raptus n. 6.* Zœf. *n. 6.* Pirh. *n. 9.* quia Raptus Monialis est longè gravior crimen, quam simplicis Virginis.

In foro conscientie, & ut raptus constituat crimen diversæ speciei à simplici fornicatione, ex memoratis conditionibus solum requiritur prima, & secunda. Et hinc in eodem foro jam censetur esse commissum Raptus crimen, quando famina cujuscunque status, etiam si meretrix sit, violenter cognoscitur, vel abducitur, ob injuriam, quæ per hujusmodi violentiam ei infertur. Pirhing. *hic n. 11. v. verum.* Neque necessarium est, ut raptor abducat faminam de loco in locum, sed sufficit, si quomodocunque vim ei inferat ad extorquendam copulam; quia tunc jam duplicem malitiam speciei diversæ factum continet, unam fornicationis contra Castitatem, in quantum est illicitus concubitus, alteram injustitiæ ratione violentiæ, quæ infertur faminae, vel parentibus, aut ijs, in quorum potestate est constituta, in qua duplici malitia specifica mali-

malitia Raptus pro foro conscientiae sita est. Sanch. D. 12. cit. n. 30. § 31. Pirhing n. 10. y. porro cum S. Thoma. Imò neque in foro externo ad incurrendas penas Raptus opus est, ut qui abduxit feminam de loco animo illam abducendi in certum alium locum, ad illum locum cum ea pervenerit, sed sufficit ipsa actualis abductio cum eo animo sufficienter manifestato facta. Sanch. n. 21. fin. Pirhing hic n. 10. König l. 4. tit. 7. n. 34. nam ibi Raptus commissus dicitur, ubi puella, de cujus nuptijs antea nil actum est, videtur abducta can. lex illa 2. caus. 36. q. 1. Zœf. hic n. 5.

8. Quæritur 2. quomodo differat Raptus à Stupro? R. à Stupro propriè, & strictè dicto differt 1. quia Stuprum semper est cum Virgine: at Raptus est de quacunque muliere; neque ad rationem illius confert status feminæ raptæ, quippe quæ æquè invenitur, sive illa sit virgo, sive soluta, sive conjugata: imò committi etiam potest cum puero, qui sanè raptus turpissimus est. Sanch. l. 7. de Matr. D. 14. n. 7. Tambur. l. 7. Decal. c. 6. §. 1. n. 1.

2. Raptus saepe fit consentiente, & volentè puella, vel muliere, quæ rapitur, si reluctantur, & inviti sint parentes, tutores, vel illi, in quorum potestate illa est constituta: Stuprum autem propriè dictum non item, sed illud semper, vel per absolutam violentiam citra omnem consensum, vel saltem non omnino liberè, sed invite, & coactè consentienti inferitur, ut patet ex dictis Tit. n. 19. præc. Pirhing hic n. 1.

9. 3. Ad crimen Raptus præter injuriam, illatam mulieri, vel ejus parentibus, ac tutoribus, requiritur saltem in foro externo, ut mulier per vim rapta de loco in locum abducatur: quod in Stupro non requiritur, sed solum, ut virgo, vel mulier sit violenter oppressa. Tambur. §. 1. cit. n. 2. Pirh. n. 1.

4. Raptus ut plurimum fit ea intentione, ut quis puellam, quam cum consensu parentum, & cognatorum habere non potest, per vim rapiat, & in uxorem ducat: Stuprum verò violentum non eo fine, sed solum libidinis explendæ causâ committitur. Zœf. Cod. de Rapt. Virg. in Annot. Pirh. n. 1. cit.

10. 5. Raptus est longè gravius delictum, ideoque etiam gravius punitur; quia ex eo plura scandala, & quandoque etiam homicidia oriuntur l. un. pr. C. de Rapt. Virg. ibi. pessima criminum peccantes, § fin. pr. ibi. Cum nec ab homicidii crimine hujusmodi raptores sint vacui. Et hinc publicis criminibus accensetur, & ad accusandum illud admittitur quilibet, Farin. præc. crim. q. 145. n. 1.

Quæritur 3. quænam poenæ per Jus Civile statuta sint Raptus crimini? R. Raptui mulieris inhonestè viventis, seu meretricis nulla Jure Civili statuta est poena, sed pro qualitate criminis infligenda est poena arbitraria, seu extraordinariâ, prout insinuavi supra n. 5. & notant Clar. §. Raptus n. 6. Covar. l. 3. var. c. 13. n. 2. Menoch. de arbitr. cas. 191. n. 3. Vallens. hic §. 2. n. 2. & alii l. cit. allegati.

In Raptores Virginum, & aliarum 11. feminarum honestè viventium l. un. C. de Rapt. Virg. gravissimæ constitutæ sunt poenæ. Nam 1. Raptor in rapto deprehensus, eique auxiliantis ab ipsius raptæ cognatis, & propinquis impunè occidi poterant l. cit. y. ne igitur. Idque multo magis obtinet contra eos, qui nuptas mulieres ausi sunt rapere; quia duplici tenentur crimine, adultèrij scilicet, & rapina, prout additur l. cit. y. quæ multo magis; & extenditur ad eum, qui Sponsam suam per vim rapere ausus est y. quibus communeramus.

2. Post fugam deprehensi, & de Rapto legitime convicti indifferenter jubentur ultimo supplicio affici, negatâ appellandi licentiâ ibid. y. fin autem, & §. poenas autem 2. quam poenam confirmavit Carolus V. Const. crim. art. 118.

3. Eorundem bona mobilia, & immobilia addicuntur raptæ, si ingenua fuerit: si verò ancilla, vel libertina fuerit, raptori quidem mortis supplicium irrogatur, non tamen ipsius bona raptæ applicantur l. cit. §. siquidem 1.

4. Inter Raptores, & Raptam non 14. potuit consistere Matrimonium §. siquidem cit. y. nec sit facultas, & §. penas 2. ubi ulterius declarat Imperator, non esse distinguendum, an mulier volens, vel invita rapta fuerit, eò quod semper præsumatur femina dolo raptoris ad consensum inducta. Neque etiam poterant parentes in hujusmodi nuptias raptæ cum raptores consentire; alioquin si consenserint, deportari jubentur, prout habetur Novell. 150. ubi etiam statuatur, ut si mulier rapta nupserit suo raptori, ex ejus Testamento quid capere, & alio quocunque modo vindicare non possit, sed omnia bona raptoris, & ei auxiliantis ad parentes raptæ, si ambo, vel unus adhuc superfit, ipso Jure transferantur: si verò parentes jam decesserint, vel in ejus nuptias cum Raptores consenserint, tunc bona raptoris, & eorum, qui criminis participes fuerint, fisco vindicabuntur.

Videantur Clar. §. Raptus n. 7. Molin. tr. 3. de I. §. I. D. 105. n. 8. Farin. q. 145. à n. 7. Less. l. 4. de Just. c. 8. n. 68. Sanch. l. 7. de Matr. D. 12. n. 41. Wagnereck in c. 6. b. tit. not. 2. & in c. fin.

fin. *ibid.* not. 1. Gonzal. *ibid.* n. 5. § 6. Haun. tom. 6. de *Just. tr.* 2. n. 542. Engl. tit. de *Adult.* n. 34. Vallens. *hic* §. 2. n. 1. § 2. Pirhing *hic* n. 14. Wiestner n. 17. Reiffensuel n. 8.

16 Quæritur 4. quæ poenæ crimini Raptus decretæ sint jure Canonico antiquo? Jure antiquo 1. inter Raptorem, & raptam interdicebatur Matrimonium, quamvis validè contrahi illud potuerit *can. de puellis 4. fin. can. denique 9. & can. seq. caus. 36. q. 2.* quod Jus postea correctum fuit, ita, ut inter raptorem, & raptam licet, & validè niretur, si rapta, etiam in potestate Raptoris adhuc constituta, liberè consentiret, ut patet ex *c. fin. b. tit. fin. Pirhing hic n. 14.*

17 2. Raptor puniebatur poena servitutis; nam casu, quo rapta fuit per vim, & reluctans, raptor efficiebatur quasi servus illius; patris autem, si rapta consentit raptui, patre reluctante: utroque tamen casu poterat seipsum redimere pro competente pretio *can. de raptoribus 3. caus. 36. q. 1. Gloss. ibid. V. redimendi Sylv. V. Luxuria q. 6. Azor. p. 3. l. 3. c. 15. not. 2. Molin. D. 105. n. 21. Gonzal. in c. fin. b. tit. n. 5. Pirhing n. 3. Reiffensuel n. 9.*

18 3. Si rapta esset Monialis, Raptoris, & eorum, qui ejus sceleris communionem contaminati sunt, bona addicebantur Monasterio, in quo illa habitabat *can. siquis rapuerit 30. caus. 27. q. 1.* ubi additur, quòd rapta cautiori, sive arctiori Monasterio tradenda sit, ut quantum ad Usumfructum ex bonis suis, vel à Raptoe ei acquisitis sustentetur, quoad ipsa vixerit: post mortem verò ipsius redeant illa bona ad primum Monasterium vel Ecclesiam, in qua mulier DEO dicata est. *Gloss. in can. siquis cit. V. cautiori, Farin. q. 105. cit. n. 10. Pirhing n. 3. §. tertio.*

19 4. Raptor cum sibi faventibus, si Laicus fuit, excommunicabatur *can. eos, qui 1. caus. 36. q. 2.* si Clericus, à Gradu, sive Ordine Clericali decidebat, sive deponerebatur *can. de puellis 4. caus. §. q. cit. c. siquis de Purg. Can. Host. Summ. hic n. 1. Sanch. l. 7. de Matr. D. 12. n. 2. Farin. q. 105. n. 20. Gonzal. in c. fin. cit. n. 6. Begnudell. V. Raptus n. 12. Pirhing hic n. 3. §. secundo, Wiestner ibid. n. 8.* cum quibus notandum, Excommunicationem istam non fuisse lætæ, sed ferendæ sententiæ. Neque refert, quòd in *can. siquis 5. q. cit.* dicatur: *siquis Virginem, vel Viduam, nisi desponsaverit, rapuerit, vel furatus fuerit in uxorem, cum sibi faventibus Anathema sit:* quia ex alijs Canonibus *q. cit.* constat, Raptores non esse ipso jure excommunicatos, sed excommunicandos per sententiam; dicitur

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. l.

enim *Anathematizentur can. 1. cit. & à communionem suspendi præcipimus can. 2. vel Anathematis gladio feriatur can. 6.* quæ verba, cum sint futuri temporis, & actionem hominis significant, important Excommunicationem ferendam, non latam. Sanch. Pirhing l. cit.

Quæritur 5. quid circa Raptum statutum sit Jure novissimo Tridentini? hoc Jure *sess. 24. c. 6. de Reform. Matr.* statutum est 1. ut inter Raptorem, & Raptam, quamdiu hæc in illius potestate manserit, Matrimonium nequeat iniri validè: adeoque hoc Jure Raptus inducit Impedimentum dirimens, quod ut contrahatur, vel persistat, tria sunt necessaria. 1. Ut Raptus contigerit, puellâ invitâ; nam ea consentiente, licet invitis parentibus factus non dirimit Matrimonium; quia finis Concilij fuit, ne puella metu consentiat, qui tali casu cessat; & consensus parentum non requiritur ad valorem Matrimonii, nec Concilium petit, ut parentibus restituatur rapta, sed ut ponatur in loco tuto. *Dian. p. 10. tr. 16. ref. 83. Begnudell. V. Raptus n. 3. König l. 4. Tit. 7. n. 33.*

2. quamvis perinde sit, sive quis rapuerit feminam, quam vult ducere, per seipsum, sive per alium ipso consentiente, vel mandante, ad Impedimentum hoc incurrendum tamen necessarium est, ut rapuerit, pro se; nam qui pro alio rapuit, licet tanquam fautor incurrat Excommunicationem, & ceteras poenas, validè tamen cum ea muliere, etiam non separata, si velit, inire Matrimonium potest; quia invaliditas Matrimonij solum infertur contra rapientem pro se, non contra rapientem pro altero. *Tambur. l. 7. Decal. c. 6. §. 2. n. 16. Pirh. hic n. 23. König l. cit. n. 30.* 3. Impedimentum hoc durat solummodo, quamdiu rapta in potestate Raptoris extiterit; nam postquam ab eo separata, & in tuto, ac libero loco constituta est, id Impedimentum cessat, & matrimonium inter eos iniri etiam licet potest, ut statuit *Trid. l. cit.* Et hoc casu probabilis rapta non amittit bona ad se devoluta, neque ista devolvuntur fisco, prout secundum dicta n. 14. devolvuntur Jure Civili, sed retinere illa post Matrimonium cum raptoe contractum rapta potest, ut pluribus ostendit *Molin. tr. 3. D. 105. n. 9.* & rationem dat, quia conditio illa, vel modus, ut bona raptoris addicerentur raptæ, nisi ista raptori haberet, apposita tunc fuit, quando simpliciter prohibitum, imò invalidum fuit Matrimonium raptæ, cum raptoe, quæ prohibitio cum in casu nostro per *Trid.* sublata fuerit, consentur absque eo modo, & conditione bona illa ad raptam deferri.

L1

2. Jux

21 Juxta idem Concilium l. cit. Raptor, & alii, qui consilium, auxilium, & favorem eidem præbent, ipso Jure sunt excommunicati, & infames, omniumque Dignitatum incapaces; & si Clerici fuerint, de proprio gradu, seu statu Clericali decidunt live deponuntur. Excommunicatio ista statim animam ligat, quando crimen Raptus patratum est; cons. actum Judicis non desiderat: quamvis non sit reservata Papæ; quia in Trid. Decreto non reservatur: & sic locum habet Regula, quando Conditor Canonis Censuræ absolutionem sibi specialiter non reservavit, eo ipso concessisse videtur facultatem aliis relaxandi c. nuper 29. de Sent. Excomm. Sanch. l. 7. de Matr. D. 13. n. 1. Pirh. hic n. 20. Pœna tamen perpetuæ infamiæ, & inhabilitas ad omnes Dignitates, quæ proximè infamiam sequitur, Judicis petunt sententiam: quod multò magis verum est de pœna depositionis à gradu, seu Statu Clericali. Sanch. Pirh. l. cit. Imò non desuerunt aliqui, qui assererent, si raptor uxorem duceret raptam, infamiam non incurrere; quia id esset in damnum raptæ, & retraheret illam à Matrimonio contrahendo. Sed contrarium satis clarè colligitur ex Trid. l. cit. verbis Et nihilominus, quasi diceret, Esto, de consensu libero raptæ raptor ipsam habeat in uxorem, tamen ipse Excommunicationem, & reliquas pœnas incurret. Accedit, quia nemo ex Adversariis dicit, raptorem tempore illo intermedio, quod intercedit inter Raptum, & contractum Matrimonii subsequentem, non incurrisse infamiam; nam pœna infamiæ absolute, & non tantum sub conditione, Nisi raptæ nupsierit, in ipsum fertur. Igitur contracta infamia manet etiam post Matrimonium, cum nulla Lex ab ea absolvat. Molin. D. 105. cit. n. 22. §. tertio. Ratio Adversariorum in contrarium allegata solum probat, esse non levem causam, ut Princeps propterea à raptore auferat infamiam, eum quoad illam in pristinum statum restituendo, capacemque efficiendo Dignitatum, ut notat Molin. l. cit.

22 3. Ex ejusdem Trid. Synodi statuto Raptor mulierem raptam decenter arbitrio Judicis dotare debet. Quod intelligendum, si raptor abduxerit puellam invitam, & renitentem; nam si volentem, & consentientem, abduxit, nisi fraus, & dolus, aut importunæ preces, quæ violentiæ æquiparantur, intercesserint, non tenetur eam dotare, etsi parentibus reclamantibus abducta sit. Navar. Man. c. 16. n. 16. quia obligatio dotandi raptam non incurritur, nisi ob injuriam damnosam. In hoc autem casu talem injuriam nec raptam patitur, nec ejus parentes: non raptam; quia volenti non fit injuria: non parentes; quia licet istis per

raptam filia injuria illata sit; non tamen damnus, cum non teneantur augere dotem, ut filia nuptias sibi dignas habere possit, & integrum sit filia nuptiarum jacturam pati. Ex quo sequitur, quod neque parentibus hoc casu aliquid restitui debeat, ut pluribus relatis notat Sanch. l. 7. de Matr. D. 14. n. 11. In casu, quo obligatio raptam dotandi incurritur, illa non incurritur ante sententiam Judicis, ut patet ex Decreto Trid. sess. 6. cit. ubi Dos arbitrio Judicis taxanda venit. Sanch. D. 13. n. 1. Excipitur, nisi per raptum non tantum injuria, sed etiam damnus injustè illatum fuisset raptæ; nam hoc casu damnus istud in foro conscientia ex communi doctrina de Restitutione damni ante omnem sententiam resarciendum foret. Sanch. l. cit. Pirh. n. 20.

Quæritur 6. an hoc Conciliari Decreto, & aliis Juris antiqui Constitutionibus comprehendatur etiam femina rapiens virum? Affirmant Gloss. in l. un. §. Sponsam C. de Rapt. Virg. Bald. ibid. n. 22. Tiraquell. connub. l. 9. n. 112. Henric. l. 1. de Matr. c. 14. n. 4. Gutier. c. 86. de Matr. n. 6. & alii apud Sanch. l. 7. de Matr. D. 13. n. 26. quibus consentit Haun. tom. 6. de l. §. l. tr. 2. n. 549. in fin. Fundantur, quia eadem videtur esse ratio in muliere rapiente virum, & in viro rapiente mulierem. atqui juxta tritum Ratio ubi est eadem, ibi debet esse eadem Juris dispositio, quod sumitur ex l. illud 32. ff. ad Leg. Aquil. præsertim in Correlativis, uti sunt vir, & mulier, raptus, & raptam per l. fin. c. de indid. Viduit. Conf. paritate cum Adulterio, ubi si vir maritus siue uxor illud commiserit, innocenti nullo discrimine licet divortium facere.

Sed dicendum, foemina raptricem viri hac dispositione Conciliari, & aliis Juris antiqui Constitutionibus non comprehendendi, ac proinde non pœnâ Raptus ordinariâ, sed alia extraordinariâ, & mitiori arbitrio Judicis plectendam esse. Ita Clar. §. Raptus n. 6. Decian. tr. crim. l. 8. c. 7. n. 27. fin. Menoch. de arbit. cas. 291. à n. 30. Sanch. l. 7. de Matr. D. 12. n. 25. & D. 13. n. 16. Riccius præx. Matr. p. 4. Ref. 45. Farin. præx. crim. q. 145. n. 41. Pont. de Matr. l. 7. c. 69. n. 6. Escob. Theol. mor. l. 27. c. 33. dub. 141. Dian. p. 10. ff. 16. ref. 83. Bonac. q. 4. de Matr. p. 14. Tambur. l. 7. Decal. c. 6. §. 2. n. 8. Barbosa. ad Trid. sess. 24. c. 6. de reform. Matr. n. 5. Gonzal. in c. fin. h. tit. prop. fin. Gobat. tom. 1. p. 2. tr. 9. cas. 19. n. 543. Begnuedell. V. Raptus n. 10. Zoesl. hic n. 6. Pirhing n. 12. §. 28. §. septimò, Wiestner n. 16. cum communi ceterorum. Ex quo sequitur, ut Matrimonium inter Raptricem, & Raptum valeat, non esse opus servari fore

formam Decreti Conciliaris cit. nimirum, ut vir raptus sit à potestate raptricis liber; sed sufficere, ut liberè consentiat, sub illius potestate adhuc existens.

25 *Ratio Responsionis* est, quia dispositio hæc poenalis est; poenales autem dispositiones ob solam rationis paritatem ad casus, & personas non expressas extendi non debent juxta *Gloss. Reg. in poenis 49. in 6. Castro de Leg. poen. c. 7. Docum. 3. Suar. l. 6. de LL. c. 3. n. 5. Conf.* quia Leges non respiciunt ea, quæ rarissimè, sed quæ frequenter contingunt *l. nam ad ea 5. ff. de LL.* atque Raptus periculum minùs frequens est in feminis, frequentius autem in viris, igitur cum aliàs feminæ in dispositionibus poenalibus, & odiosis secundum multos DD. sub masculino non comprehendantur, neque comprehenduntur feminæ raptrices sub dispositione lata in Raptores viros.

26 Procedit autem hoc quoad forum externum, & poenas Raptus, nam in foro interno conscientie nihil refert, sive vir rapiat feminam, sive femina virum; cum enim uterque Raptus violentiam injustè illatam claudat, uterque malitiam specificam diversam à fornicatione, ac propterea in Confessione necessariò aperiendam habet: quamvis sit major injuria, quando vir feminam rapit, & solus hic Raptus, ut dictum est, poenis Juris subiaceat. *Sanch. D. 12. cit. n. 40. Pirh. n. 12. hic.*

27 Ad Argumentum *n. 23.* pro parte adversa allatum negatur, quòd sit eadem ratio viri, & feminæ, cum gravius delictum sit, quando vir rapit feminam, & huic, ut dictum est, ejusque parentibus gravior inferatur injuria ob damna, & scandala, quæ ex ejusmodi Raptu consequuntur.

Ad *Conf.* negatur paritas: nam adulterio æquè frequenter polluntur feminæ, ac viri, & uterque, sive vir, sive femina adulterium committat, fidem, ac thorum conjugalem violat, ob quam causam innocenti permittitur divortium à nocente conjuge.

28 Queritur 7. an Raptus crimen, & poenæ illius incurrantur raptu feminæ, liberè, & spontè consentientis in sui abductionem?

Re. Distinguendo: Vel enim illa est sui juris, vel contra parentum, aut aliorum potestati subjecta. Si primum ejus abductio non est Raptus; quia vis abest, quæ secundum dicta *n. 2.* ad Raptum requiritur. *S. Thom. 2. 2. q. 154. art. 7. Molin. tr. 3. de I. & I. D. 105. n. 2. Sanch. l. 7. de Matr. D. 12. n. 6. Wagnereck in c. cum causa 6. b. tit. not. 3. Pirhing hic n. 4. Reiffenstuel ibid. n. 3. & patet ex c. cum causa cit. ubi Summarium sic habet: Raptus non dicitur, ubi volens pro Matrimonio abducitur. Concordat Jus Civile, juxta quod rapi sine*

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. 1.

vi non potest, ut habetur *l. quo naufragium 3. §. aliud 5. ff. de incend. ruin. naufrag.*

Neque obstat 1. textus *l. un. §. poe 29 nas 2. c. de Rapt. Virg.* ubi statuitur, ut Raptus poenæ subiaceant omnes, sive volentibus, sive nolentibus Virginibus, sive aliis mulieribus tale facinus fuerit perpetratum; quia textus iste supponit feminam, abductioni consentientem, esse inductam vel minis, vel importunis, & dolosis precibus, aut promissionibus, quæ quia vi æquiparantur, Juris poenis ita rapientem subijciunt. *Gutier. qq. Can. l. 1. c. 37. n. 21. Farin. q. 145. n. 131. Sanch. D. 12. n. 10. §. 11. Antonell. de Regim. Eccl. l. 6. c. 31. Begnudell. V. Raptus n. 4. Wagnereck in c. 6. cit. not. 3. Reiffenstuel hic n. 4. & sumitur ex *l. un. §. cit. ibi, Nisi odiosis artibus circumvenerit.* Sed hoc intelligendum duntaxat est de poenis Civilibus; nam Decretas in *Trid.* non incurrit, qui puellam, dolo circumventam, consentientem abducit; quia Concilium decernit poenas raptoribus propriè dictis, quales non sunt in casu doli, quippe qui non est violentia propriè dicta. Neque refert, quòd etiam dolus adversetur libertati Matrimonii, cum etiam ipse tollat voluntarium; nam non omnis dolus, sed ille duntaxat tollit voluntarium, qui inducit errorem personæ, & conditionis illius, an sit libera, vel serva. *Pirhing n. 26. Addidi dolosis precibus; nam si femina sui juris solis precibus importunis, aut metu reverentiali, citra omnem dolum, aut fraudem abducta est, non censetur Raptus, ob quem ordinaria poena incurratur, sed solum extraordinariè puniendus est, cum tales preces per se solæ non inferant vim. Pirhing n. 5. coroll. 4.**

Non obstat 2. quòd femina non habeat dominium membrorum sui corporis, ita, ut licitè possit corpus suum exponere raptui: adhuc enim hujusmodi feminam consentientem, si sui sit juris, abducens, à raptus crimine immunis est; quia hoc crimen requirit violentiam Justitiæ contrariam. Non peccat autem contra Justitiam aut vir illam abducens, aut femina in abductionem consentiens. *Sanch. D. 12. cit. n. 6. Pirhing n. 4. coroll. 1.* Et hoc verum est, etiam si femina, postquam volens abducta est, postea, mutata voluntate, renitatur, & resistat abductioni, *Pirhing n. 25.*

Debet autem Raptor, nisi puella hoc ipsamet fateatur, probare, quòd abducta absque dolo, minis, & importunis precibus spontè consenserit abductioni; aliàs in foro externo præsumptio capietur contra ipsum, & subiacebit poenæ Juris, ut cum *Mascardo* advertit *Gonzal. in c. fin. b. tit. Haun. tom. 6. de I. & I. tr. 2. n. 547.*

L 2

Ref-

Reiffenstuel hic n. 4. arg. l. un. §. pœnas 2. C. de rapt. Virg. ibi, Quia hoc ipsum velle mulierum ab infidijs nequissimi hominis, qui meditatatur rapinam, inducitur; nisi etenim eam sollicitaverit, nisi odiosis artibus circumvenerit, non faciet eam velle in tantum dedecus sese protere.

32 Major difficultas est circa membrum secundum distinctionis n. 28. propositæ, quando scilicet femina, quæ parentum, vel aliorum potestati subiecta est, his invititis volens abducitur. In qua difficultate satis conveniunt DD. quod per abductionem huiusmodi puellæ, factam invititis illis, in quorum potestate est, committatur delictum Raprûs, nisi tamen præcessissent Sponsalia, ob gravissimam injuriam ipsi illatam, quam ipsa filia non potest remittere, spontè præbendo consensum in sui abductionem cum præiudicio parentum suorum. Holt. *Samm.* hic n. 1. Abb. in c. 6. b. tit. n. 4. Clar. §. Raptus n. 3. Molin. tr. 3. D. 105. n. 2. Sanch. l. 7. de Matrim. D. 12. n. 12. Farin. q. 145. n. 118. Wagnereck in c. 6. cit. not. 3. §. 4. Gonzal. in c. fin. eod. n. 4. König l. 4. tit. 7. n. 33. Pirhing hic n. 4. coroll. 5. Wiestner *ibid.* n. 2.

33 Dubium est, an pœnæ raptûs incurrantur hoc casu à rapiente? Affirmant Navar. l. 5. conf. 2. b. tit. Tusch. *pract.* V. Raptus concl. 5. n. 4. Gutier. c. 86. de Matr. n. 17. Henriq. l. 12. c. 14. n. 4. cum quibusdam alijs. Sed distinguendum est inter pœnas statutas Jure Civili, & inter pœnas per Jus novissimum *Trid.* prod. tas. Pœnam Juris Civilis ordinariam consentientem invititis parentibus rapiens non incurrit, sed puniendus est pœnâ aliâ mitiore arbitrio Judicis; quia pœna commensurari debet delicto *can. asseramus 21. caus. 24. q. 1.* atqui longè minus delictum est tunc, quam si ipsa etiam femina dissentiret, cum sit Raptus respectu solius patris, non verò respectu feminae, cujus voluntas præcipuè in his injurijs spectanda est, quippe cui directè per Raptum injuria infertur. Sanch. l. 7. de Matr. D. 12. n. 12. Farin. *prax. crim.* q. 145. n. 120. Pirhing hic n. 5. coroll. 5. & alii apud istos.

34 Similiter non habet locum pœna Juris Civilis ordinaria, quando puella consentiens abducta est, ignorantibus hoc parentibus, sed imponi hoc casu debet pœna extraordinaria, & quidem mitior, quàm si parentes expressè contradixissent; quia minus delictum est. Sanch. n. 13. Farin. n. 122. Less. l. 4. c. 3. n. 68. §. finon. Laym. l. 5. tr. 10. p. 4. c. 13. n. 2. Tambur. l. 7. Decal. c. 6. §. 2. n. 15. Barbol. in c. 6. b. t. n. 3. Pirh. l. cit. Idem dicendum, quando abducta est puella sine voluntate, & consensu tutorum,

vel curatorum, in quorum potestate est constituta. Sanch. n. 14. Pirh. l. cit.

Quoad pœnas, Jure novissimo *Trid.* 35 proditas, patet 1. ex dictis n. 20. Raptum puellæ, invititis, vel ignorantibus parentibus factum, si ipsa in abductionem sui spontè, & liberè consentiat, non inducere impedimentum dirimens inter raptorem, & ita raptam, sed Matrimonium, inter eos contractum, licèt extra potestatem raptoris raptam antea non sit constituta, si coram Parocho, vel testibus contractum sit, esse validum, ut præter DD. n. cit. allegatos defendunt Sanch. l. 7. Decal. D. 13. n. 13. Less. l. 4. c. 3. n. 70. §. secundum Coni. D. 41. n. 48. Perez. D. 38. f. 4. Escob. *Theol. mor.* l. 27. c. 33. dub. 141. Laym. l. 5. tr. 10. p. 4. c. 13. n. 4. Tambur. §. 2. cit. n. 11. §. rursus, Gobat. tom. 1. p. 2. tr. 9. cas. 19. n. 546. Haun. tom. 6. tr. 2. n. 547. Pirhing. hic n. 19. §. 27. Ratio est, quia consensus parentum non requiritur ad valorem Matrimonij, sed solus consensus Sponsi, & Sponsæ, qui satis liber est, si raptam in abductionem sui consentiat: cons. satisfit intentioni *Trid.* quippe quod solum loquitur de Raptu, quo læditur Matrimoniorum libertas.

Patet 2. ex dictis n. 22. eum, qui 36 volentem abduxit, etiam non teneri ita abductam dotare, aut aliter quid restituere vel ipsi, vel ejus parentibus, nisi ipsis damnatum exinde aliquid sit subsecutum, ex ratione ibi allata. Excommunicationis pœna, licèt per sententiam Judicis ob contumaciam Raptoris ad instantiam parentum, quorum filiam rapuit, infligi possit, ipso tamen Jure à sic rapiente non incurritur, prout ex Ratione suprâ allata deduci potest; nam *Trid.* ut dictum est, solum loquitur de Raptu, quo læditur Matrimoniorum libertas. Igitur ejus dispositio, cum odiosa, & pœnalis sit, ad casum, quo libertas hæc integra manet extendi non debet.

Quæritur 8. an Conciliari Decreto, 37 & pœnis afficiatur etiam ille, qui Sponsam de futuro propriam rapit? Negant Henriq. l. 12. c. 14. n. 4. Less. l. 4. de I. §. I. c. 3. n. 70. §. tertium, Barbol. ad *Trid.* Sess. 24. c. 6. de Reform. matr. n. 6. & in c. 6. b. tit. n. 4. ex ratione quia istius raptu non læditur libertas Matrimonij, cum ad hoc vi Sponsalium jam sit obligata, & possit compelli ad hæc implenda *can. desponsatam 27. caus. 27. q. 2. c. ex literis 10. de Sponsal.* §. Matr.

Sed distinguendum est, an Sponsa 38 in sui raptum liberè consentiat, an verò quoad hoc sit invita? Si primum, à pœnis, Conciliari Decreto proditis, absolvetur, ex ratione allata: quod etiam confir-

firmatur; quia Raptus hic liberatur à pœnis, Jure Ecclesiastico communi proditis *c. cum causa 6. b. tit.* quod Jus per Tridentinum minimè corrigitur, ut patet ex contextu. Neque obstat textus *l. un. pr. §. quibus connumeramus c. de Rapt. Virg.* ubi Raptus committi dicitur, quando quis Sponsam suam rapere ausus fuerit; quia, postquam Sacramentum inter Christianos elevatum est ad dignitatem Sacramenti, factum est Juris Ecclesiastici, quod proinde quoad ea, quæ ad Matrimonium pertinent, etique annexa sunt, etiam in foro Sæculari est observandum. Abb. in *c. 6. cit.* n. 1. §. 4. Pirhing *hic n. 7.*

39 Si secundum, Concilij dispositio procedit ut notant Azor *p. 3. l. 3. c. 14. q. 3.* Sanch. *l. 7. de Matr. D. 13. n. 15.* Gutier. *de Matr. c. 86. n. 23.* Hurtae. *de Matr. D. 23. dispic. 3.* Escop. *Theol. mor. l. 27. c. 33. dub. 142.* Wagnereck in *c. cum causa cit. not. 4.* Gobat *tom. 1. p. 2. tr. 9. cas. 19. n. 545.* Engl *tit. de Adult. n. 37.* Pirhing *hic. n. 7. §. porro, & n. 28.* Wiestner *ibid. n. 14.* & sumitur ex *c. cum causa cit.* ubi Lucius III. dum à Raptu excusat abductionem desponsatæ factam cum illius consensu, non obscure indicat, abductionem invitæ Raptum fore.

40 Responsio certa est casu, quo Sponsa justam causam à Sponsalibus resiliendi habet; nam tali casu idem est, acsi Sponsalia non præcessissent. König *l. 4. tit. 7. n. 31.* In casu, quo eadem Sponsa causam justam habet standi fide data, major controversia est apud DD. Tamburinus *l. 7. Decal. c. 6. §. 2. n. 14.* putat quoad pœnas probabile esse raptum ejusmodi Sponsæ invitæ non includi in hoc Decreto Conciliari; quia non est abductio strictè injuriosa, cum eam rapiens recipiat, quod sibi legitime promissum est. Sed communis etiam hoc casu locum esse pœnis *Trid.* defendunt ceteri *n. præc. allegati*; quia esto, legitime promissum raptori sit Matrimonium, & propterea Sponsam suam rapiens recipiat, quod suum est, per hoc tamen potestas ipsi non datur eam sibi vindicandi autoritate sua privata, sed publicâ opus foret. Igitur hanc sibi usurpando injuriam raptæ facit, & libertatem illius quo ad hoc lædit.

41 Quæritur 9. an pœnæ, per *Trid.* proditæ, contrahantur Raptu, qui non Matrimonij ineundi, sed libidinis solum liberius exercendæ causa factus est? Affirmant Azor *p. 3. l. 3. c. 14. q. 8. fin. Sæ V. Matrimonium pr. n. 6.* Bonacin. *de Matr. q. 4. p. 18. n. 3.* cum alijs apud Sanch. *l. 7. de Matr. D. 13. n. 3.* Fundantur 1. quia *Trid.* innovare voluit pœnas per antiquos Canones Raptoribus decretas. Iste autem comprehendebant etiam

Raptorem libidinis causâ. 2. idem *Trid.* generaliter loquitur de Raptu mulieris, neque distinguit inter raptus, & istius causas. Igitur ad Raptorem causa solius Matrimonij ineundi restringi non debet. 3. ab eodem Concilio statuuntur pœnæ etiam in Raptores Clericos. sed hi Matrimonij causâ mulierem non possunt rapere, quippe cujus ineundi sunt incapaces. ergo &c.

Sed probabilius hujusmodi Raptus⁴² non afficitur pœnis, per Concilium *cit.* latis, prout existimant Diaz. *pract. can. c. 82. in addit. lit. A. §. Clericus autem.* Sanch. *D. 13. cit. n. 4. Less. l. 4. de just. c. 3. n. 70.* Gutier. *de Matr. c. 86. n. 8.* Dicast. *de Matr. D. 17. dub. 38. n. 660.* Perez *similit. tr. D. 43. sect. 4.* Laym. *l. 5. tr. 10. n. 4. c. 13. n. 5.* Tambur. *l. 7. Decal. c. 6. §. 2. n. 11.* Antonell. *de Regim. Eccl. l. 6. c. 31.* Gobat. *tom. 1. p. 2. tr. 9. cas. 19. n. 542.* Haun. *tom. 6. tr. 2. n. 547.* Begnudell. *V. Raptus n. 7.* Pirhing *hic n. 22.* Wiestner *ibid. n. 12.* & ita decisum fuisse à *S. Congr. Con. die 23. Jan. 1586.* testatur Joan. Galemart ad *cit. Decretum Trid.*

Ratio est, quia ut patet ex *sess. 24. c. 43. 6. cit.* summa, & ipso textu *pr.* Patres conditores ejus Decreti punire intendunt violantes libertatem Matrimonij. atqui hæc solum violatur, quando raptus fit causâ Matrimonij, non verò, quando solum ad libidinem liberius exercendam. Igitur ad hunc casum dispositio *Trid.* non extenditur. *Conf.* quia Decretum hoc pœnale, & insuper Juris antiqui correctorium est quo Jure, ut *n. 16.* dictum est Matrimonium inter Raptorem, & Raptam, si hæc liberè in istud consentiat, absolutè sustinetur & pro valido agnoscitur. Igitur pœna saltem nullitatis Matrimonij per *Trid.* Decreta ad eum, qui libidinis solum exercendæ causâ rapuit, extendi non debet.

Neque refert, etsi postmodum⁴⁴ etiam intentio Matrimonium contrahendi ex parte Raptoris, & Raptæ superveniat; quia hoc per accidens est, & qualitatem Raptus non immutat. *conf. si cessante metu, femina liberè consentiat, validum erit Matrimonium, tamen si raptæ adhuc in potestate Raptoris existat, modò observentur ea, quæ aliàs ex Trid. Decreto ad valorem Matrimonij requiruntur.* König. *libr. 4. Tit. 7. n. 35.* contra Bonac. *de Matr. q. 4. p. 18. n. 2.*

Ad Argumenta *n. 41.* in contrarium allata facilis est responsio. Ad 1.⁴⁵ Tridentinum non intendit pœnas antiqui Juris innovare, sed potius voluit pœnas imponere violentibus libertatem Matrimonij per Raptum, ut *n. 43.* dictum est. Ad 2. etiam Clerici rapere faminam possunt

sunt Matrimonij contrahendi causâ, in Minoribus quidem constituti verè, in Majoribus verò defacto. Deinde Clerici quicunque possunt esse fautores Matrimonij medio Raptu contrahendi. Igitur capaces sunt incurrendæ poenæ, si non nullitatis Matrimonij, saltem caterarum à laudata Synodo propositarum.

46 Quæritur 10. an comittatur Raptus, & ejus poena incurratur, si puella quæ sui est juris, ab initio consentit in sui abductionem, sed postea invita, & repugnans carnaliter est cognita? *B.* negativè; quia in delictis initium spectatur *l. Divus 14. ff. ad Leg. Corn. de Siccav.* ubi dicitur, quod in *Maleficijs voluntas spectatur*, & non exitus: & Raptus secundum dicta *n. 2.* requirit abductionem violentam, & cum injuria raptæ, quæ hoc casu abest, cum scienti, volenti, & petenti non fiat injuria, nec dolus *l. nemo videtur 145. ff. de R. 1.* Neque obest, quod injuriam inferat eam violentè cognoscendo; quia hoc solum probat, quod hoc casu committatur Stuprum violentum. *Pirhing hic n. 4. coroll. 3.* Ex quo sequitur, quod si ita rapta cum Rapto Matrimonium in facie Ecclesiæ, coram Parocho nempe, & testibus contrahat, illud Matrimonium valeat, licet rapta non sit constituta extra potestatem Raptoris, vel ab isto antea separata. *Pirhing l. cit. n. 19.*

47 Contra si femina ab initio abducta est vi, sed postea liberè consentit in copulam, tunc Raptus censendus est; quia initium spectandum est, in quo violentia adfuit: quamvis si plenè probaretur, feminam omnino liberè consentisse in copulam, Raptor non incurrat poenam Ordinariam Raptus; quia non fuit consummatus, & completus, ad cujus consummationem requiritur & violenta abductio, & violenta copula saltem quantum est ex parte voluntatis Raptoris, qui fecit, quod potuit. *Sanch. l. 7. de Matr. D. 12. n. 7. Farin q. 145. n. 134. Pirhing n. 4. coroll. 3. König l. 4. tit. 7. n. 33.* Procedit hoc quoad poenas Juris Civilis; nam poenæ per *Trid.* proditæ hoc casu manent integre: adeoque nisi sic rapta ante contractum Matrimonij cum Rapto initi constitutur in plena libertate extra potestatem Raptoris, istud erit invalidum, licet Rapta in illud consentiat liberè; quia Consilium ad valorem talis Matrimonij exigit non tantum liberum consensum raptæ in Matrimonium, sed ut plenè sit libera à potestate raptoris, & ab eo separata. *Sanch. D. 13. n. 2. Begnudell. V. Raptus n. 3. Pirhing n. 19. König l. cit.*

Quæritur 11. an Raptus poenæ sub-
74 jaceat, qui rapuit Virginem adhuc impu-

berem, conjugatam, vel meretricem? *R.* affirmativè: & quidem quod poenis Raptus obnoxius sit, qui Virginem impuberem, & nondum viri potentem per vim rapuit, & corripit, patet ex *l. un. pr. v. ne igitur c. de Rapt. Virg. ibi, Aut à Tutoribus,* ubi supponitur, Virginem raptam fuisse sub Tutela, adeoque minorem 12. annis, & adhuc impuberem: & licet corrumpens talem Virginem non dicatur commississe Stuprum, sed illud attentasse, punitur tamen poenâ moris propter ipsum Raptum, & vim adhibitam, & illatam puellæ *l. si quis s. c. de Episc. & Cler. Menoch. de arbit. cas. 294. n. 7. & 8. Farin. q. 145. n. 51. Pirhing n. 13. v. similiter.*

Similiter Raptus poenis, etiam de *Jure Trid.* sancitis, subjacet, qui rapit feminam conjugatam, vel alio impedimento dirimente jam ante affectam, ne cum rapto contrahere Matrimonium possit, si eam rapiat animo Matrimonij cum illa defacto contrahendi, & ut notat *Sanchez l. 7. de Matr. D. 13. n. 14. Pirhing n. 24.* Neque obstat, quod aliàs inter se Matrimonium Raptor, & sic rapta, contrahere prohibeantur; quia laudata Synodus non spectat, sintne habiles, nec ne ad illud contrahendum, neque requirit, ut actu id contrahatur, sed attendit violentiam, quâ solâ consummatur crimen Raptus, *Sanch. Pirh. l. cit.*

Si femina violenter rapta sit inhone-
59 nestâ, distinguendum est inter poenas Juris Civilis, & inter eas, quæ proditæ sunt in *Trid.* Ad priores incurrendas juxta dicta *n. 5.* requiritur, ut rapta sit honestæ vitæ: Conf. rapiens meretricem, aut inhonestè viventem poenam Raptus ordinariam non incurrit. Contra incurrit poenas à *Trid.* proditæ, & propterea cum ita rapta non potest validè contrahere Matrimonium, nisi postquam illa ab ipso est separata, & plenè libertati restituta; quia talis etiam Raptus impedit libertatem Matrimonij, quam Sacra Synodus esse voluit salvam. *Sanch. Pirh. l. cit.*

Quæritur 12. an poenas raptus, in *59* fautores decretas, incurrat Parochus, assistens Matrimonio, inito inter Raptores & Raptam, quæ non est constituta in pristina libertate, & extra potestatem Raptoris? *R.* hunc poenas Consilij *Trid.* non incurrere; non enim favet delicto raptus, quod jam est commissum, & consummatum, sed ipsi Matrimonio. *Sanch. D. 13. n. 1. Pirhing hic n. 21. not. 4.* Excipitur, nisi ante raptum promississet Raptor, quod assistere velit Matrimonio contrahendo cum rapta, adeoque illum ad raptum exequendum animasset; tunc enim tanquam fautor, poenis raptus obnoxius fiet. *Sanch. Pirh. l. cit.*

Quæ-

52 Quæritur 13. quam poenam incurrat Raptor Sponsæ alienæ? R. præter poenas raptoribus cæteris communes raptorem alienæ Sponsæ SS. Canones publicâ poenitentia multant, jubentque manere sine spe conjugij, ita, ut raptor nec cum rapta, nec cum alia quacunque inire Matrimonium possit, ut constat ex *can. raptor. 33. & can. statutum seq. caus. 27. q. 2.* ubi dicitur: *Si quis sponsam alterius rapuerit, publicâ poenitentia multetur, & sine spe conjugij maneat.* Idemque dicendum de Sponsa rapta, cui denegatur etiam licentia alij nubendi, si postea in raptum consentit, ut colligitur *can. statutum cit.* per argumentum à sensu contrario. *Ratio est*, quia qui alienum Matrimonium perturbare ausus est, jure proprij contrahendi meritò privatur, ut in eo puniatur, in quo deliquit. Est autem Impedimentum hoc non dirimens, sed impediens tantum. *Navar. Man. c. 12. n. 76. Sanch. D. 12. n. 43. & 44. Vallens. hic §. 2. n. 3. Pirhing. n. 16. ibid.* In quibusdam locis non est amplius in usu: at ubi viget, locus ei duntaxat est, quando quis alienam Sponsam de præsentis rapuit, non autem si Sponsam de futuro; quia hæc in odiosis, & poenalibus nomine Sponsæ non comprehenditur, ut ex probabiliori sententia docet *Sanch. l. cit. n. 45.*

53 Quæritur 14. an tempore, quo rapta in potestate Raptoris est constituta, etiam Sponsalia de futuro validè inire nequeant? Duplex est Sententia. *Navar. l. 5. conf. 4. b. tit. Riccius prax. Matr. p. 4. ref. 454. Sanch. l. 7. de Matr. D. 12. n. 17. Gutier. de Matr. c. 86. n. 24. Laym. l. 5. tr. 10. p. 4. c. 13. fin. Bonacin. q. 4. p. 18. n. 10. Dian. p. 10. tr. 16. ref. 83. Barbol. in Trid. sess. 24. c. 6. n. 9. Begnuedell. V. Raptus n. 8. Pirhing. hic n. 29. König. l. 4. tit. 7. n. 36.* putant iniri invalidè, quoad arg. *l. oratio 16. ff. de Sponsal. dispositum de Matrimonio etiam locum habeat in sponsalibus. Contra validè iniri existimat Perez. D. 32. de Matr. sect. 4. n. 2. cui adstipulatur P. Wiestner hic n. 15.* ex ratione, quia dispositio *Trid.* est corre-

ctoria Juris antiqui, quo Matrimonium inter Raptorem, & raptam sustinebatur *cum causa 6. & c. fin. b. tit.* ergo ad casum ea dispositione non expressum extendi non debet, sed hic potius relinquendus sub dispositione Juris antiqui. hoc autem Jure Sponsalia de futuro, inter raptorem & raptam inita, nusquam irritantur. ergo *& c. Ad Argumentum* sumptum ex *l. oratio cit.* dicunt regulam illam solum procedere in casu, quo eadem est ratio sponsalium, & Matrimonij. non videtur autem eadem esse ratio in casu præsentis; quia Matrimonium inter raptorem, & raptam irritatur, quòd minùs liberè præsumatur esse contractum, & semel contractum validè solvi nequeat, quæ ratio non pugnat in Sponsalibus de futuro, utpote quæ etiam validè contracta facile solvuntur. Hæc Sententia satis esset probabilis, nisi in contrarium staret autoritas *S. Congreg. quæ*, ut refert *Molin. tr. 3. de J. & J. D. 105. n. 22.* interrogata, num valida sint Sponsalia eo tempore celebrata, respondit esse invalida. Unde potius adhærendum primæ.

Quæritur 15. à quo Judice puniri raptores possint? R. puniri possunt, ubicunque reperti fuerint, absque ulla fori præscriptione *l. un. pr. §. si autem fin. ibi. Sine fori præscriptione C. de Rapt. Virg. modo* Judex sit competens respectu rei, qui capitur; & respectu loci, in quo capitur; quia Clericus non respondebit Judici *L. unico: idque ob enormitatem istius criminis. Farin. q. 145. n. 62. & duob. seqq.* An verò raptor, captus extra locum delicti, debea: remitti ad Judicem loci delicti, si iste hoc petat, ut videre est apud *Farin. l. cit. n. 67.* controversum est inter DD. Affirmant *Marsil. in l. cit. n. 141. & seqq. Bald. in l. raptores in Summar. C. de Episcop. & Cler. Negant Paul. de Castro n. 7. & Ludov. Peguera decis. crim. 43. n. 8.* Conveniunt in hoc, quod crimen istud non, sicut cetera delicta carnis, præscribatur quinquennis: & ita expressè *l. qui cætu 5. §. fin. ibi sine quinquennij præscriptione ff. ad Leg. Jul. de vi publ. Farin. l. cit. Pirhing. n. 23. fin. hic.*

S U M M A R I U M.

55. Rapina triplex acceptio.
 56. Sc. Definitio Rapinae proprie dictae.
 61. Sc. Poena Raptorum Jure Civili prodita, quando illi conveniuntur civiliter.
 64. Sc. Poena illorum criminalis.
 66. Sc. Casus, in quibus eadem est locus.
 67. Casus, in quibus illa est mitiganda.
 68. 69. Quae poena sit infligenda illi, qui simul furti, & rapinae reus est?
 70. 71. Quae sit poena Raptorum Jure Ecclesiastico?

72. Sc. Quomodo puniantur, qui Christianos naufragum passos rebus suis exposciant?
 74. Cause excusantes à Censura in istos lata.
 75. Quid dicendum de praebentibus ad hoc consilium, vel auxilium?
 76. 77. Quid de reliquis Piratis maritimis?
 78. Sc. An dominus teneatur resarcire damnum Viatori spoliato?

55. Q Uæritur 1. quid sit Rapina? Rapinae nomen triplici in significatione accipitur. 1. Latè: & in hoc sensu accepta sumitur pro illicita usurpatione, vel occupatione rei temporalis, sive manifestè, sive occultè: quo sensu *can. si quis 10. caus. 14. q. 4.* ex S. Ambrosio dicitur: *Si quis usuram acceperit, rapinam facit; & can. siquid 6. caus. cit. q. 5.* ex S. Augustino, *Si quid invenisti, & non reddidisti, rapuisti.*

1. Strictius pro ablatione violenta, & publica: & in hoc sensu multi Raptores confundunt cum Latronibus, quamvis si proprietatem Vocis *Latrocinium* & Rapina attendamus, ista duo a se invicem differant; Latrocinium enim magis est Homicidium, quàm Deprædatio, neque committitur absque interfectione alterius, licet deprædationem semper conjunctam habeat: Rapina autem, ceu minus delictum, est deprædatio absque occisione, adeoque propius ad crimen furti accedit, *Carpz. pract. crim. q. 90. n. 3. § 4.* Et hinc

3. Proprie accepta rapina, & prout à Raptu, Furto, & Latrocinio distinguitur, est deprædatio violenta sine occisione, vel Homicidio: quod delictum in Tribunalibus *Robbaria*, & ejus rei *Robbatores* vocantur. In hoc sensu

56. Definitur Rapina, quod sit *injusta ablatio rei aliena mobilis aut se moventis, per vim facta.* *Hofst. Summ. de Raptor. rer. n. 1.* *Sylv. V. Rapina pr. Covar. Regul. Peccatum p. 2. §. 1. n. 2.* *Gonzal. in c. 2. h. tit. n. 10.* *Vallenf. hic §. 3. n. 1.* *Pirhing. n. 30.* *König n. 2. Wiestner n. 17.*

Dixi 1. Ablatio: hinc rapinam proprie non committit, qui alteri in rebus, vel bonis suis infert damnum, ea destruendo, vel deteriorando; quia nihil aufert. Et ob hanc causam aliqui non malè in Definitione addunt *Lucri faciendi causa* *Molin. tr. 2. de J. & J. D. 683. n. 2.*

Gonzal. in c. 2. h. tit. n. 10. *Wiestner n. 23.*

Dixi 2. *injusta*. Hinc Rapinam non committit, qui hosti rem suam aufert violentè in bello justo; vel in extrema necessitate; aut legitimi Magistratus autoritate; quia non aufert injustè. *Sylv. l. cit. Molin. n. 2. Wiestner n. 21. Reiffenstuel n. 17.*

Dixi 3. *Rei*: quo rapina distinguitur à Raptu & Plagio; nam *Raptus*, ut n. 1. dictum est, committitur, quando Virgo, vel alia persona honesta per vim abducitur libidinis causâ; *Plagium* verò committunt, qui alia ex causâ furantur homines liberos, vel servos, eosque vendunt, vel ijs persuadent, ut à parentibus, vel dominis suis aufugiant: at *Rapina* per ablationem violentam, & injustam rei committitur.

Dixi 4. *aliena*; nam rei propriae non est rapina. Et hinc rapinae reus non est, qui alteri violentè rapit rem suam, aut quam factam esse contendit, opinatus licere domino rem suam quovis modo ex possessoris manibus vindicare; quia in rapina duplex infertur injuria, dum scilicet alteri rapitur res sua, & dum violentè rapitur, cum tamen in casu dato ille, cui res rapitur, patiatur duntaxat unam injuriam, nempe violentiam. Ex quo sequitur, quod ita rapiens nec teneatur actione *vi bonorum raptorum*, nec etiam raptorum poenas incurrat, utpote quem ignorantia Juris excusat. Quia tamen res pessimi exempli, & periculose consequentiæ est, Spreto Juris ordine, jus sibi dicere, & partes publicæ potestatis sibi usurpare, aliâ poena vindicatur imprudens factum, & si quidem ita auferens rei dominus fuerit, ejus patitur jacturam, si minus, præter rem ejus aestimationem præstare tenetur §. *ita tamen 2. Inst. de vi bonor. rapt. l. siquis 7. C. unde vi*: & quidem ex singulari æquitatis ratione, ne

vincula tranquillitatis publicæ convellantur, aut quivis juxta propriam libidinem auctoritate privata jus sibi dicere audeat Reg. non est 176. ff. Sylv. V. Rapina pr. Molin. tr. 2 de l. § 1. D. 683. n. 3. Gonzal. in c. 2. h. tit. n. 10. Pirhing hic n. 30. König n. 6. Wiestner n. 23. Reiffenstuel n. 12. Magnif. D. Verlohner tr. de Ad. forens. fol. 623. n. 2.

59 Dixi 5. *Rei mobilis, aut se moventis*; hinc deiciens alterum de possessione prædij propriè non est Raptor; quia prædium est res immobilis, quæ propriè non auferri, sed invadi dicitur §. ita tamen cit. Laym. l. 3. Theol. mor. tr. 3. p. 1. c. 2. n. 1. Gonzal. in c. 2. h. tit. n. 10. Pirhing hic n. 30. König n. 5. Reiffenstuel n. 13. cujus causâ non actio vi bonorum raptorum, sed vel Interdictum unde vi, vel conditio triticaria, vel Judicium publicum Legis Julæ competit l. vi bonorum 1. C. vi bonor. rapt. l. prætor. 1. §. hoc interdictum 3. ff. de vi §. vi armat. l. sed §. et 2. ff. de Condit. tritic. l. in eadem 3. §. fin. ff. ad Leg. Jul. de vi publ. Parum autem interest in ordine ad rapinam, & hujus pœnas, cujus quantitatis, & valoris sit res ablata; nam eadem pœna imponenda venit raptori rei minimæ, quæ gassatori rerum maximi pretij, ob generalitatem Constit. crim. Carol. V. art. 126. & ratio est, quia in crimine rapinæ non tam noxa, & damnum, per ablationem rei datum, quam violatio securitatis publicæ attenditur, hæc autem æquè violatur per ablationem rei minimæ, ac per ablationem rei maximi pretij, Math. Steph. in not. ad art. cit. Carpzov. præd. crim. q. 90. n. 43. §. seqq. König. hic n. 5. Ob eandem rationem etiam non attenditur qualitas rei ita ablata: sed five pecunia illa sit, five vestis, five res alia, eam rapiens hujus criminis pœna tenetur Georg. Remus ad art. cit. Carpzov. l. cit. n. 51. Neque his pœnis se liberat Raptor, si dicat res raptas fuisse furtivas, & vero suo domino ablatas. Carpzov. n. 53. aut si illas domino suo jam restituerit. Carpzov. n. 55. quia rapinæ crimen jam semel ab ipso est consummatum, & securitas publica violata, quæ per restitutionem spoli non redintegratur: quo rapina differt à Furto; nam hoc ex damno illato æstimari, & puniri solet, & si res furtiva sit domino reddita, pœna laquei est remittenda, fûrque virgis casus, in perpetuum relegendus, etiamsi furtum multum superet valorem quinque solidorum. Carpzov. l. cit. n. 56. & q. 80. n. 14.

Dixi 6. *per vim facta*: quo iterum distinguitur à Furto, item à Latrocinio, & Prædatione; quia Furto Rapina superaddit vim, quippe quæ est Furtum violentum, seu adhibita vi, & violentiâ commissum, R. P. Schmalzgrueber L. V. T. l.

& hinc duplicem malitiam continet, unam furti, ratione cujus omnes illæ actiones, quæ oriuntur ex furto, etiam oriuntur ex Rapina pr. Inst. de vi bon. rapt. alteram violentiæ, ob quam alijs, & diversis pœnis hujus criminis reus afficitur. A Latrocinio autem, & Prædatione Rapina differt; quia Latrocinium quidem superaddit furto & violentiæ occisionem, Prædatio verò insidiosam aggressionem in vijs, & stratis publicis. Ex quo sequitur, casu, quo res sua alteri auferatur per dolum, non adhibita, aut parata vi, non Rapinam, nec Prædationem, vel Latrocinium, sed Furtum duntaxat committi. Host. Summ. de Rapt. rer. n. 1. Sylv. V. Rapina n. 1. Pirhing hic n. 30. Wiestner n. 21. Reiffenstuel n. 16. Cæterum parum refert, an vis armis, vel sine armis inferatur l. prætor ait. 2. §. hoc edito 1. ff. vi bonor. rapt. imò etsi nulla vis actu inferatur, dummodo Raptores rem mobilem palam auferant, parati vim inferre, si eis resisteretur, Rapina est l. prætor ait cit. §. damni 9. Farin. prax. crim. q. 166. n. 31. Carpzov. præd. crim. q. 90. n. 68. König hic n. 7. fin. Reiffenstuel ibid. n. 17. Et esto talis extorsio, nullâ adhibitâ vi, sed metu illato facta non sit Rapina propriè dicta, sed concussionis species, ejusmodi Coactores pœnâ Robbariæ ordinariâ afficiendos satis liquet ex Recess. Imp. sub Ferdin. I. de anno 1555. S. Wir segen / didnen / wo sie in Gefängnis kommen / & Const. crim. Carol. V. art. 128 §. 129. nam & ipsi violant pacem, & securitatem publicam. Gall. l. 1. de Pac. publ. c. 1. n. 6 Carpzov. l. cit. n. 69. §. 70. Similiter in ordine ad Rapinam, & hujus pœnas parum interest, an vis hujusmodi exerceatur in vijs, & stratis publicis, an verò in villis, oppidis, & ædibus privatis; nam etiam qui in istis Rapinam exercent, pœnâ Robbariæ ordinariâ tenentur, ob generalitatem textûs Const. cit. art. 126. ibi, Ein jeglicher böshastiger überwundener Rauber soll mit dem Schwerdt zum Todt gerichtst werden. Accedit, quia eadem ratio eandem dispositionem Juris facit c. inter corporalia 2. §. unde cum non sit de Translat. Episc. l. illud 32. ff. ad Leg. Aquil. atqui illa ipsa ratio, ob quam deprædatio in via publica tam graviter punitur, obtinet etiam in Rapina exercita in domo privata, quippe quæ cujusque tutissimum receptaculum est, ita, ut in illa tam ratione personæ, quàm ratione bonorum suorum securus esse debeat l. plerique 18. ff. de in Jus vocand. Carpzov. l. cit. n. 71. §. seqq.

Queritur 2. quæ sit pœna Raptorum de Jure Civili, quando conveniuntur civiliter? R. Jure Civili Raptor conventus civiliter etsi res ablata sit minima,

Mm

ma,

ma, Actori intra annum utilem condemnatur in quadruplum, cui tamen ipsa res ablata inest; conf. præter rem ablatam tantum debet præstare triplum, h. e. triplicatum rei æstimatæ pretium: post annum verò solum obligatur in simplum; conf. satisfact, si restituat rem ablatam, vel si ea non extet, æstimationem ejusdem cum refusione damni emergentis, & lucri ex ablatione cessantis *l. Prætor ait 2. §. in hac actione 13. & l. Prætor ait 4. prin. ff. vi bonor. rapt. junct. pr. Inst. tit. eod. & §. ex maleficiis 19. Inst. de Action. Sylv. V. Rapina q. 1. Gonzal. in c. 2. b. tit. n. 11. König hic n. 10. Reiffenstuel ibid. n. 18. Magnif. D. Verlohner tr. de Action. forens. fol. 627. n. 11. In foro conscientiæ, & ante sententiam Judicis Raptor, vel alius, qui injustè rem alienam abstulit, etiam intra annum plus restituere non tenetur, quam quantum accepit: unde ad quadruplum solum tenetur, postquam ad hoc per sententiam est condemnatus, & tum obligatio id solvendi producitur etiam in conscientia. S. Thom. 2. 2. q. 62. art. 4. Corp. Sylv. q. 1. cit. Pirh. hic n. 32. Reiffenstuel ibid. n. 19.*

62 Actio, quæ ex Rapina datur, dicitur *Actio vi bonorum raptorum*, & describitur, quòd sit actio Prætoria, personalis, & mixta, quæ rei, violenter nobis ablatæ, quadruplum, cui simplum inest, persequimur. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 1. n. 44. Quoad triplum pœnalis est, quoad simplum autem rei persecutionem continet *pr. Inst. de vi bon. rapt.* Et hinc quoad simplum est perpetua, & quoad triplum annalis; quia actiones pœnales Prætoris annum non debent excedere. Schmier n. 45. cum citi. Datur actio hæc omnibus illis, quibus actio furti conceditur *§. sane 2. fin. Inst. eod.* Passivè dirigitur contra solos Raptores, non item contra hæredes illorum, licèt aliquod lucrum ad illos ex rapina pervenerit; Prætor enim, veluti Actionis istius author, Conditionem furtivam contra hæredes sufficere existimavit *l. Prætor ait 2. §. fin. ff. vi bonor. rapt.* Quoad objectum, quatenus est pœnale, & triplum continet, æstimatur hæc actio, sicut actio furti *l. prætor ait cit. §. in hac actione 22.* Quoad Probationem nihil aliud desiderat, quam ut interesse vel modicum doceatur, & ostendatur, rem in, vel ex bonis actoris extitisse, & violenter à reo ablatam fuisse *§. sane cit. & l. prætor ait 2. §. si in re 24. ff. eod.*

63 Disputant hic aliqui DD. quare Raptor præter rem ablatam tantum condemnatur in triplum, fur autem manifestus in quadruplum, cum tamen Rapina sit delictum longè gravius furto? Hunnius in Treutl. vol. 2. D. 30. q. 34. desperat de invenienda ratione: sed sine ratio-

ne; nam ratio non incongrua rapinæ mitiorem pœnam civilem constituendi assignari potest hæc, quòd furta longè frequentius committantur, quàm rapinæ, & propterea, ut consuleretur indemnitati privatorum, quorum interesse præcipuè pœna Civilis spectat, conveniens fuerit, ut pœna in fures manifestos decerneretur major. Neque dicas, hoc modò pejoris fore conditionis furem, quàm Raptorem; imprimis enim Raptor indistinctè condemnatur in triplum, in furto autem distinguitur, & etsi fur manifestus, exigente hoc bono communi, condemnatur in quadruplum, non manifestus tamen solum condemnatur in duplum: adeoque non respectu cujuscunque furti est gravior pœna Civilis. Deinde esto, quòd fur manifestus pecunialiter gravior puniatur, quàm raptor, tamen quoad alia, & in genere multo gravior punitur Raptor, quippe contra quem non privatum duntaxat, sed publicum quoque Judicium ex Lege Julia de vi datur, ut advertit Harpprecht ad *pr. Inst. de vi bonor. rapt. n. 22.* Vallent. hic §. 3. n. 1. Wiesner ibid. n. 25.

Quæritur 3. quæ de Jure Civili sit pœna Raptorum criminalis? ^{4.} si Rapinam sine armis exercere, olim *Lex Julia de vi privata* puniebantur amissione tertiarum partis bonorum, & dignitatis, honorisque omnis cum infamia *§. item Lex Julia 8. Inst. de vi publ. l. de vi 1. pr. ff. ad Leg. Jul. de vi privat. l. tutoris 2. c. ad Leg. Jul. de vi publ. §. privat. Host. Summ. §. de Raptor. rer. n. 9. Mynsing. ad §. item Lex Julia cit. n. 5. Pirhing hic n. 32. Si verò cum armis, eadem *Lex Julia de vi publica* in illos statuta fuit Depertatio *§. item Lex Julia cit. junct. Gloss. fin. in l. qui dolo 10. ff. ad Leg. Jul. de vi publ. cui cum tempore successit Bannum Imperiale. Mynsing. ad §. cit. n. 3. Pirhing n. 32. cit. Reiffenstuel n. 20. §. 21.**

Per *Ord. n. Pœnal. Carol. V. art. 126. 65* Raptores indistinctè jubentur affici gladij, vel aliâ mortis pœnâ juxta consuetudinem loci, quæ varia est. Communiter distinctio fit, an hujusmodi Rapinæ rei eam exercuerint cum cæde, vel sine illa; nam si cum cæde, præsertim in vijs, & stratis publicis, ut Latrones affici solent Rotæ supplicio, *Constit. Carolin. cit. art. 130. §. 137.* Si sine cæde, ut Grassato res, & Prædatores plectuntur capite. *Constit. cit. n. 126.* & aliquando ita punitorum corpora implectuntur, vel imponuntur Rotæ: cujus usus in Tribunalibus ita passim invaluit, ut hoc *Carpzov. pract. crim. q. 90. n. 12.* pro Regula generali non dubitet ponere. Et quamvis istud augmentum supplicij nulla manifesta Imperiali Sanctione reperitur statutum, meritò tamen per con-

consuetudinem est introductum, ut ita omni tempore, omniumque in oculis spectaculum, & recordatio animadversionis remaneat, & à similibus ausis quoscunque absterreat, Carpzov. l. cit. n. 14. & seqq.

66 Neque à pœna ista r. excusat Nobilitas; nam per *Constit. Carol. cit. art. 126.* grassatores omnes indifferenter, & absque respectu personarum hac pœna jubentur affici. Sed qui universaliter affirmat dicendo, *Quilibet*, vel *Omnis*, nihil videtur excludere *can. si Romanorum 1. §. dicendo verò omnia dist. 19. Decian. l. 1. conf. 57. n. 12. Carpzov. l. cit. n. 39.* 2. non excusat materiæ parvitas; quia, ut n. 58, dixi, etiam rapiendo rem minimi pretii, violatur pax, & securitas publica: & fortè raptor plus abstulisset, si vim passus plus habuisset. 3. non excusat, quòd Reus semel tantum Rapinam exercuerit in via; quia in *Carolin. art. 126.* pœna mortis statuitur generaliter, nulla habet ratione, an reus semel duntaxat, an verò sæpius hoc delicti genere sese contaminaverit. Carpz. n. 22. & seqq. Econtrario non est propterea exasperanda pœna capitalis Raptorum; quòd Reus iteratò hoc crimen commiserit; quia Legis autoritas deficit, sine qua nec supplicium regulariter aggravandum, nec temerè quidquam asseverandum est *l. dissentientis 3. ibi, Nulla juris præcipit constitutio C. de Repud. & Novell. 2. c. 3. ibi, Nec Lex est aliquid tale dicens Sc. Hartm. Pistor. l. 2. q. 1. n. 100. & q. 13. n. 35. Carpz. n. 28.* 4. non est de rigore Juris parcendum illi, qui fortè post factam rapinam poenitentia ductus rem ablatam restituit; per hoc enim in aliis metus non tollitur, nec securitas ablata restituitur, quia non constat de talis hominis motivo restituendi, & servia, ac constanti poenitentia. Haun. tom. 6. de l. & l. 1. r. 2. n. 538. Carpz. n. 55. & seqq. qui tamen n. 60, suadet, ut tali non difficultè gratia fiat, & pœna gladii in mitiorem mutetur. 5. eadem prædationis pœnâ juxta Carpzovium n. 68. & Haun. n. 539. afficiendus etiam est, qui non quidem vi adhibita viatori suum eripit, sed solo incussò metu adigit, ut ipse spontè tradat; quia etiam tale factum continet formalem malitiam prædationis, nempe turbationem pacis, & securitatis publicæ. 6. nec refert, an in via publica, an verò in domibus privatis sit Rapina exercita, si hoc factum sit cum magna vi, & domus devastatione aut domesticæ pacis turbatione: secus mitius is puniendus erit; quia licet unicuique domus sua debeat esse tutissimum receptaculum, cum tamen quisvis possit in domo sua se alijs medijs tueri facilius, quàm in via publica non videtur opus esse tantâ pœnâ ad absterrendum à tali domestica

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. I.

Rapina, quàm à publica, Carpz. n. 78. Haun. n. 540. 7. eadem Robbariæ pœnâ plectendi sunt omnes delicti confortes, Carpzovius n. 34. & sumitur à paritate cum furto commisso à pluribus, quibus omnibus suspendii pœna imponitur, modò cujusq; portio summam quinque solidorum excedat.

Contra pœna Robbariæ ordinaria⁶⁷ mitiganda erit in sequentibus casibus. 1.

Si Robbaria, seu Rapina non adeo hostilis, & violenta sit; non enim quævis turbatio, aut violentia Constitutione pacis fractæ coercetur, sed tantum ea, quæ vi majori, atque hostili committitur, cui resisti vix potest: quod innuunt verba Constitutionis Pacis publicæ, *mit gewaltiger That. Re. cess. imp. Worm. de Ann. 1495. 1521. August. Ann. 1548. & 1555. Reusner. l. 4. Decis. 17. n. 12. Mindan. Process. Camer. l. 1. c. 23. Carpzov. q. 91. n. 2. & seqq.* Quænam autem vis major, & quæ Rapina dicatur violenta, Carpz. n. 8. cum alijs existimat committendum arbitrio Judicis, qui omnes circumstantias, & qualitates Rapinæ perpendens; & diligentia exactiori examinans, de hoc facillè judicare poterit.

2. pœna Robbariæ ordinaria cessat in Servo, qui jussu, & mandato Domini rapuit, si de Rapina nil speravit, vel participavit: secus, si de ea ipse participet; quia tunc de approbatione, & consensu illius satis constat. Carpz. n. 17. & seqq. Mandans tamen pœnâ ordinariæ subjacet; quia hujus gravius est delictum. Carpzov. n. 21. Et multo magis idem pœnâ subjacent, qui Raptoribus opem; & auxilium cooperativum præbent, sine quo Rapina forsitan perpetrari non potuisset. Carpzov. n. 26.

Quod adeò verum est, ut nec illi, qui Prædonibus Robbariam committentibus, interea in excubiis stant, hanc pœnam effugiant, modò tamen insuper aliud quiddam auxilii præstiterint, aut ad minimum de Rapina participaverint. Berlich. p. 5. concl. 55. n. 38. & 39. Carpz. l. cit. n. 27.

3. Pœna ultimi supplicij cessat, si Robbaria solum est attentata, effectus autem non secutus; quia ut in reliquis delictis, ita etiam in Rapina conatus solus non subjacet pœnâ ordinariæ: quare ob hunc aliâ pœnâ extraordinariâ fustigationis, vel relegationis Prædones afficientur. Carpz. n. 31. 4. similiter non est afficiendus ultimo supplicio, qui aggreditur, & spoliat Prædatorem, vel eum, à quo prius fuit spoliatus, & offensus; quia justo dolore commotus facere istud creditur, is autem, qui tali dolore commotus delinquit, mitius puniendus est *l. si adulterium 38. S. Imperator 8. ff. ad Leg. Jul. de Adult.* Carpzov. n. 36. & seqq.

5. Ordinaria pœna est mitiganda, si hoc suadeat alia justa causa, v. g. quia

Mm 2

quia quis ob dirā famis necessitatem edulia furripuit *arg. art. 166. Const. Carolin.* qui licet loquatur de furto, haud ineptè tamen ex rationis identitate ad Robbariam extenditur. *Carpz. n. 48.*

68 *Dubitari potest, quānam poena infligenda sit reo, gladii, an suspendii, si is furturn simul, & Rapinam distinctis patravit vicibus? Regula quidem aliās vulgaris est, quod singulis delictis singulæ poenæ competant, ita, ut una alteram non consumat. Vtūm hæc Regula intelligi solum potest, quando poenæ sunt iterabiles, & compatibles inter se, uti est poena pecuniaria, & relegationis, vel exilii; hæ enim pro quantitate delictorum compatibiliter multiplicari possunt. Secus est de poenis non iterabilibus, nec inter se compatibilibus, quales sunt poena gladii, & suspendii; hæ enim nemini insimul infligi possunt. Tunc ergo unica tantum poena, eaque, quæ major est, infligi debet; nam poena major absorbet minorem. Gloss. in l. nunquam plura V. ob aliud fin. ff. de privat. delict. Bald. in l. quicumque n. 5. C. de Serv. fugit. Capoll. in Aub. sed novo Jure n. 42. C. eod. Reufner. l. 2. Dec. 20. n. 16. Carpozov. pract. crim. q. 91. n. 49. & seqq.* In casu quaestionis poena furti, & poena Rapinæ videntur esse pares, ita, ut neutra quoad gravitatem, & atrocitatem alteri sit preferenda; licet enim laquei poenæ vulgò gravior censeatur, quam poena gladii, id tamen forsan ex eo nascitur, quod gladio punitus sepeliatur, laqueo verò suffocatus in conspectu omnium suspensus maneat in furca, non absque insigni macula totius familiæ; hinc cum etiam Raptorum gladio punitorum cadavera maneat exposita in Rota, Judicis arbitrio relinquendum videtur, utrum suspendii, vel gladii poenam cum impositione Rotæ irrogare velit, aut prout alicubi solet, considerandæ circumstantiæ utriusque delicti, præsertim iteratio, & si quidem circumstantiæ Rapinæ sint gravioræ, eaque sæpius iterata, reus plectendus capite cum impositione Rotæ; si verò furti, dictari poterit supplicium furcæ. *Carpz. l. cit. n. 52. & seqq.*

69 Sed quid, si Raptor, spolio non contentus, spoliatum insuper percutiat, & vulneret graviter, num propterea Rapinæ poena exacerbanda erit? Negat Reufner l. 2. Dec. 21. quam sententiam, ceu benigniorem, Judici etiam suadet Carpozov. q. 90. n. 30. Alii distinguunt: & si quidem animo occidendi hoc factum sit, putant Reum pro qualitate facti, & ratione circumstantiarum, secundum Juris rigorem, etiam Rota ob Latrocinium attentatum puniri posse. Secus, si animus interficiendi defuerit, & Raptor eo

fine duntaxat spoliatum percusserit, ut Robbariam commodius posset perficere; tunc enim poena propter vulnus etiam lethale inflictum nequaquam exasperanda erit. *Rationem dat Carpz. l. cit. n. 31.* quia majus delictum absorbet minus, præsertim quando unum delictum tendit ad finem delicti principalis commodius perficiendi. *Reufner. l. 12. Dec. 20. n. 9.*

Quæritur 4. quæ sit poena Raptorum Jure Ecclesiastico? hoc Jure i. excommunicantur: quod fieri potest ab Episcopo loci, ubi delictum commissum est, etsi delinquens sit subditus alterius Diocesis; quia ubi quis committit Rapinam, ibi maxime læditur Resp. ad cujus læsionem reparandam præcipue in foro contentioso imponitur poena. *Sylv. V. Rapina q. 1. Vivian. in c. de illis 1. b. tit. pr. Barbof. ibid. n. 1. Zoes. hic n. 8.* Hinc, si hoc petat pars læsa, remitti Reus debet ad locum delicti, ut ibi puniatur ad aliorum exemplum, & Reip. læsionem compensandam, quamvis sit vagabundus, ut tradit Covar. pract. qq. c. 11. n. 3. quod juxta Barbof. in l. Hæres absens §. proinde ff. de rejud. art. desor. delict. n. 12. §. 13. procedit, si pars læsa petat remissionem ad locum delicti secus, si accusator velit prosequi causam in loco, ubi vagabundus reperitur; tunc enim ibi eandem prosequi potest, neque locus erit remissioni. *Wagnereck in c. de illis cit. not. 1. Barbof. ibid. n. 3.* Porro ab Excommunicatione, per Judicem in ipsum lata, absolvendus non est antea reus, quam plenè satisfecerit, vel caverit de satisfaciendo c. de illis cit.

2. Si ante obitum Raptor non satisfecerit, vel in ipsa deprædatione interficiatur, tanquam mortuus in peccato mortali, privatur Sepulturâ Ecclesiasticâ, & Ecclesiæ suffragiis, ac Oratoribus publicis fidelium c. super eo 2. b. tit. & c. fures 2. de furt. Contrâ si satisfecit, scilicet restituendo cavit; tunc enim in vita, & in morte ad poenitentiam, & sepulturam admittitur. *Sylv. V. Rapina q. 1. Vivian. in c. super eo cit. pr. Barbof. ibid. n. 3.* quia Ecclesia nunquam claudit gremium redeunti *can. Schismatici 1. caus. 23. q. 6.* Quodsi, cum posset, in vita cavere noluit, & in morte, cum vellet, non potest, poenitentia quidem ipsi conceditur, Sepultura tamen Ecclesiastica, ut cum quibusdam vult *Gonzal. in c. super eo cit. n. 4. §. 12.* denegatur, ob gravitatem sceleris, & ut alij terreatur. Alij tamen cum *Joan. Andr. in c. cit. Vivian. ibid. v. si verò, Barbof. n. 2.* contendunt, ejusmodi poenitentia concedi quidem Sepulturam Ecclesiasticam, denegari verò solennitatem sepeliendi, ita, ut Clerici ejus Sepulturæ interesse non debeant; quia licet, quando ablatum non potest

test restitui, data Contritione de peccato commisso, illud dimittatur *c. cum tu s. de Usur. meritò tamen in pœnam denegatur sepulturæ solennitas non restituentibus, quando poterat, ut Raptores, & eorum hæredes, atque alij hoc videntes, absterreantur ab isto scelere, & facilius ad restitutionem inducantur. Porro Clerici, intereffentes hujusmodi Sepulturæ, vel injungentes pœnitentiã contrã hanc dispositionem, deponuntur ab Officio, & Beneficio *c. super eo cit. fin.* quia quis puniendus est in eo, in quo deliquit *c. litteras 23. de temp. Ordín. & quoniam qui facit contra Legem, committit in Legem. non dubium s. c. de LL. Wagnereck in c. super eo cit. in Summ.**

3. Latrones publici, & Grassatores viarum, si ad Ecclesias, & alia loca Sacra, aut Religiosa confugiant, tanquam Asylò Sacro indigni, permittuntur inde vi extrahi, *can. sicut antiquitus d. caus. 17. q. 4. c. inter alia 6. de Immunit. & Const. Gregor. XIV. incipit. Cùm alias editã 28. Maji 1591. de quo dictum est latius Libr. 3. Tit. 49. n. 186. & seqq.*

72. Gravius puniuntur, qui Christianos naufragium passos rebus suis exspoliant; nam hi, si cùm possent, eas non restituerint, ipso Jure, & facto incurrunt Excommunicationem, in eos latam per *Concil. Later. relatum c. Excommunicationi 3. h. tit.* Imò qui bona Catholicorum naufragantium in mari rapiunt, incurrunt Excommunicationem reservatam Summo Pontifici, ut habetur in *Bulla Cœnæ Cas. 4. & meritò; quia afflictio afflictio addi non debet c. ex parte 5. de Cleric. agrot. & iniquum est, ut quis lucretur in aliena calamitate, & de re tam calamitosa compendium sectetur l. si quando 1. c. de naufrag. Vivian. in c. 3. cit. v. excommunicati sunt, Barbof. *ibid. n. 1.* quæ ratio probat, quòd neque fiscus hujusmodi bona sibi capere possit, prout apertè statuit Constantinus Imper. *l. cit.**

73. Addidi Christianos, & Catholicos; nam pœna hæc non videtur extendenda ad illos, qui diripiunt bona naufragantium Infidelium, aut Hæreticorum, vel etiam Piratarum, quòd hi Ecclesiæ, & Reip. hostes sint, ac propterea indigni, ut eos Ecclesia Censuræ talis comminatione protegat, *Suar. D. 21. de Censur. sect. 2. n. 21. Bonacin. de Censur. in partic. D. 1. q. 5. p. 3. Palao tr. 29. D. 3. p. 5. n. 8. Pirhing *hic n. 39. Wiestner n. 29. Reiffenstuel n. 23.**

74. Sed & illi, qui accipiunt bona naufragantium fidelium, aliquando Excommunicationem istam evitant: quod fit in sex maximè casibus, quos enumerant *Zerol. prax. Episc. p. 2. v. Naufragium, Quarant. summ. Bullar. v. Bona naufragorum fol. 1406. Gonzal. in c. 3. h. tit. n. 9.*

*prop. fin. Barbof. *ibid. n. 7. Pirhing *hic n.***

42. Et 1. quidem si hujusmodi bona naufragantium acceperunt non animo ufurpandi illa, & ad proprium commodum convertendi, sed animo ea conservandi, vel restituendi domino, habitã istius notitiã, nisi tamen in mora fuerint; quia tunc ratione illius moræ sunt Excommunicati per *Conc. Later. relatum c. 3. cit. 2.* si ignorant, talia bona esse naufragantium, sed putent esse aliorum; tunc enim, etsi nolint restituere, & sint in mora, non incurrunt hanc Excommunicationem. 3. si acceperunt talia bona, quæ dominus habuit pro derelictis; amissa omni spe ea recuperandi; tunc enim fiunt primò occupantis: fecus est, si ea dominus projecisset in mare propter vim tempestatis ad navem exonerandam, ut periculum evadat; quia tunc dominium remanet penes pristinum dominum. 4. si illi, quorum bona hæc fuerant, sint hostes illi populo, & genti, à qua bona illa occupantur; quia tunc occupatio jure belli justificatur. 5. si quod acceptum est de bonis naufragantium, tam modicum est, ut non sufficiat ad lethalem culpam: imò aliqui ad incurrendam Excommunicationem Bullæ requirunt, ut furtum, seu bona rapta excedant duos aureos. 6. si accipiantur tales res, quæ de sui naturâ statim perissent, nisi quis ad eas recuperandas, seu servandas periculo mortis se exposuisset.

Dubitatur, an dictã Censurã, ejus 75 que reservatione afficiantur etiam illi, qui naufragantium fidelium res surripentibus consilium, favorem, vel auxilium præbent, aut illos recipiunt? Affirmant *Navar. Man. c. 27. n. 59. Pirhing *hic n.** 40. & nonnulli alij; quòd ex morali ad ablationem concursu res, seu bona surripere etiam ipsi censeantur. Alii verò cum *Suar. D. 21. de Censur. sect. 2. n. 22. & 32.* existimant, Censuræ huic subjacere illos dunaxat, qui ex naufragantium rebus aliquid sibi surripiunt, sibi que retinent. Sed meliùs alij cum P. Wiestner *hic n. 30.* distinguunt inter illos, qui moraliter solum concurrunt, & inter eos, qui ad eorum bonorum surreptionem concurrunt physicè, & realiter. Priores ab hac Censurã absolvunt, posteriores illã ligatos esse pronuntiant. Rationem dant, quòd isti soli, non verò illi verè, & propriè naufragantium bona surripere dicantur. Accedit, quia Canonum conditores, quando consulentes, fautores, receptatores &c. Constitutione pœnali esse comprehensos volunt, eorum semper mentionem expressam faciunt, quod in præsentì casu per c. excommunicationi, & Bullam Cœnæ *cit.* non fit.

76 Præter illos, qui bona fidelium naufragorum accipiunt. Excommunicationem Bullæ Cœnæ factæ p̄so incurunt Latrunculi maritimi, infestantes mare ad ditionem Ecclesiæ Romanæ pertinens, ut habetur in Bull. cit. cas. 3. si hoc animo prædandi faciant; nam qui principaliter discurrunt per mare animo negotia, seu mercimonia cum amicis tractandi, vel etiam belli sive iusti, sive iniusti gerendi causâ cum inimicis, ab Excommunicatione hac liberantur, etsi incidenter, & casu aliquando prædantur. Navar. Man. c. 27. n. 59. Molin. tom. 3. de Just. tr. 2. D. 694. n. 3. Barbof. in c. 3. cit. n. 4. Pirhing hic n. 40. quia non censentur Piratæ, vel Latrones, sed iniusti bellatores.

77 An verò Excommunicatio hæc tangat solos illos, qui discurrunt depradandi à mo per mare Ecclesiæ; an verò omnes, qui depradantur bona itinerantium in quocunque mari, dissident inter se DD. Posterius docent Grass. Decis. p. 1. l. 4. c. 17. n. 67. Suar. de censur. jct. 2. cit. n. 18. Corolian. in Explicatione Bull. Cœn. Excomm. 3. pr. Contra Barbof. in c. 3. cit. n. 3. allegans pro se Tolet. S. mm. c. 20. V. advertendum, Ugolin. de Censur. Pap. reservat. v. item excommunicamus § 2. v. 3. Anton. de Souf. Relect. Bull. Cœn. c. 4. D. 25. putat probabilius illo loco excommunicari solos Latrones maritimos; qui discurrunt per mare Ecclesiæ, præcipuè à Monte Argentario usque ad Terracinam.

78 Quæritur, an Princeps, Comes, vel alius Dominus, in cujus territorio facta est Depradatio, & Robbaria, teneatur damnum refarcire viatori? Videtur respondendum affirmativè. 1. quia Magistratus cujusque terræ tenetur malis hominibus territorium suum purgare l. preses 3. fin. & l. congruit 13. pr. ff. de Offic. Presid. item curare debet, ut dispositos habeat stationarios, & limitaneos milites ad tuendam popularium quietem l. omnia 1. §. quies quoque 12. ff. de Offic. præf. Urb. l. in nomine 2. §. pro limitaneis 8. §. §. seq. C. de Offic. præf. Prator Affric. igitur si hoc negligendo occasionem det, ut pax territorii sui turbetur, & viatores spoliatur per malos homines, ex culpa, & quasi delicto tenetur; nam quasi delinquere dicitur, qui suâ negligentia, & culpâ alii nocet arg. tot. tit. Inst. de oblig. quæ ex delict. l. siquis absentis §. §. si Judex 4. §. §. seq. ff. de O. & A. 2. Principes, Comites, cæterique territoriorum domini ab iter facientibus Pedagia capiunt. igitur vicissim ad securitatem eis præstandam sunt obligati; nam qui commodum sentit, ratione æquitatis etiam ad onus subeundum se gravare non debet Reg. qui sentit 55. in 6.

Sed distinguendum cum Carpz. 79 præf. crim. q. 91. n. 59. & aliis. Vel enim Dominus spoliatus dedit Salvum conductum, vel non. Si hoc secundum, nulli spoliato ad damnum refarciendum est obligatus. Si primum, & spoliatus via regia inceserit, nec ab ea deslexerit, ad refarcitionem tenebitur. Utrumque patet ex Recept. imp. in Comit. Augst. Ann. 1559. §. darmit den die Obrigkeit / ubi expresse statuitur, Dominum territorii teneri refarcire damnum spoliatis, si dederit Salvum conductum; quæ obligatio cum imponatur conditionatè, inde sequitur, casu; quo Dominus Salvum conductum non dederit, eum ab obligatione refarciendi damnum absolvi; nam quidquid sub conditione disponitur, sub contraria conditione pro non disposito habetur l. quibus 40. §. quidem 2. ff. de condit. & demonstr. l. hac venditio 7. pr. ff. de contrab. empt. l. si procuratorem 8. §. si ignorantes 7. §. §. seq. mandat.

Addidi, si spoliatus viâ regia inceserit, nec ab ea deslexerit; nam, ut Dominus territorii ad refarciendum damnum sit obligatus, duo conjunctim requiruntur, quorum primum, est, ut dederit spoliatis Salvum conductum; alterum, ut depradatus viâ regîa usus fuerit, nec ab ea deslexerit; si enim per vias insolitas vagatus fuerit, sibi, quod impuret, habet. Gall. l. 3. obs. 64. n. 11. Coler. de Process. execut. p. 1. c. 2. n. 197. Regner, Sixtin. de Regal. l. 2. c. 2. n. 4. Carpzov. q. 91. cit. n. 60. §. 68. Quod adeo verum est, ut etiam Elector, aut ejus nuntii, ad Comitata Imperialia proficiscentes, insolitam viam, cujus conductum petere neglexerunt, ingrediendo spoliatur, Dominus tamen territorii ad damni emendationem non teneatur. Aur. Bull. tit. 1. v. wir wollen bi, Auch den Weeg / den er reisen will / verhindige / und anzeige ic. & ibi Arum. Discurs. 1. th. 22.

Neque obstant Argumenta opposita. Ad 1. etsi hujusmodi Magistratus ob talem negligentiam teneatur ex culpa, & quasi delicto, pro tali culpa tamen nulla certa pœna per Leges sancita est. Jam autem certa pœna foret, si teneatur damnum refarcire spoliatis. Ad 2. esto, Dominos Provinciarum ab iter facientibus vectigalia capere, inde tamen absque Lege inferendum non est, quod propterea obligentur ad compensandum damnum viatori à Prædonibus datum, cum jus exigendi vectigalia Principibus, Comitibus, & alijs Magistratibus datum sit, vel ad angustiarum solatia, ut loquitur l. vectigalia 10. C. de vectigal. vel ad compensanda dispendia, quæ pro publicis necessitatibus tolerant l. fin. C. eod.

S. III.

De Incendiarijs, & Violatoribus Ecclesiarum.

S U M M A R I U M.

- 81. &c. Quinam sint, & dicantur Incendiarij?
- 86. &c. Quotuplicis sint generis?
- 88. Incendium potest contingere casu,
- 89. culpa.
- 90. Et Dolo.
- 91. Dolus nunquam presumitur.
- 92. &c. In dubio presumitur incendium contigisse casu fortuito.
- 95. Quae probatio requiratur, ut dicatur contigisse culpa?
- 96. &c. Quis obligetur ad reparandum damnum, si culpa alicujus probata est?
- 99. Quae sit poena Incendii ex citati culpa?
- 100. Poena illius excitati dolo de Jure Civili.

- 101. &c. Poena Juris Ecclesiastici.
- 104. &c. In quibus personis, & casibus poena ordinaria Incendiatorum locum habeat?
- 109. &c. Quibus casibus sit mitiganda?
- 112. &c. An exasperanda propter frequentiam?
- 115. Quinam censeantur esse Violatores Ecclesiarum, & quae sit eorum poena Jure Imperiali antiquiori?
- 116. Recentiori Ordinationis Carolinae?
- 117. Ecclesiastico?
- 118. Quid requiratur, ut incurrant Excommunicationem?
- 119. An sint ad poenitentiam admittendi?

Quæritur 1. quid sint Incendiarij? Incendiarij hoc loco vocantur, qui dolo, ac deliberato animo, & sive odio, & vindictæ, sive alicujus commodi, & lucri consequendi studio impellente, oppida, pagos, prædia, domos, aut alia aedificia, vel bona aliena, ut segetes, acervos fructuum, tœni &c. per se, vel per alios apposito igne incendunt, vel ad hoc auxilium, aut consilium scienter præstant *can. cum devotissimam 8. caus. 12. q. 2. can. pessimam 32. caus. 23. q. 6. c. quis domum 6. de Injur. Pirhing hic n. 47. König n. 19. Wiestner n. 31. Reiffentuel n. 25.*

Ex quo sequitur 1. non esse Incendiarium, qui propriam domum, vel segetem incendit, quamvis peccet abutendo re sua. *Pirh. hic n. 47. Excipitur*, nisi hoc faciat eo fine, ut propria domo, vel segete combusta, ignis vicinorum quoque domus, aut segetes corripiat, easque consumat; nam iste, etiam si flamma mox extinguatur, & non nisi Incendiarij aedes comburat; vicinis verò aedibus non noceat, nihilominus Incendiatorum supplicio debet affici. *Carpzov. pra. l. crim. q. 38. n. 46.* quia per eum non stetit, quo minus vicina aedes fuerint inflammata, quippe quas, nisi conservata fuissent protectione Divina, & hominum industria, Reus volebat perditas.

2. Non est Incendiarius, neque Incendiatorum poenis subjacet, qui alienam domum, vel aliam rem incendit autoritate, vel mandato ejus, qui potestatem habet indicendi bellum. *Pirhing l. cit.* siquidem bellum justum sit: secus est, si bellum sit aperte injustum, aut ab eo mandatum datum, qui non habet potestatem indicendi bellum. Et hinc, qui in seditione,

vel ab hostibus publicis emissi domos & villas incendunt, mandato suo incendere jussi sunt, à poenis Incendiatorum non excusantur.

3. Denique non est Incendiarius qui negligentia sua est causa incendii; quamvis enim iste teneatur ad interesse, & damnum reparandum *c. fin. de Injur* non tamen tenetur poenâ Incendiarij, nisi fuerit tam lata culpa, ut dolo sit proxima *l. si fortitudo 11. ff. de Incend. Host. summ. b. tit. de Incendiar. n. 1. Sylv. V. Incendiarius n. 1. Pirhing n. 47. Reiffentuel n. 26.*

Quæritur 2. quotuplicis generis sint Incendiarij? alii sunt *simplices*, alii *Conductitii*, quod certâ pecuniæ summâ conducti, operam suam ad committendum incendium locant. *Priores Joan. Schneid. in S. capite 14. Inst. de Leg. Aquil. n. 5. v. de Jure veteri Saxon.* vult simpliciter vocari *Brenner* / & gladii poenâ afficiendos; posteriores verò indigitari per vocem *Mordbrenner* / & puniendos rotâ.

Sed usu Tribunalium constat, omnes etiam simplices incendiarios affici poenâ ignis, neque inter hos, & conductitios in vulgari nostra sit nomenclationis discrimen, cum indifferenter Incendiarij omnes Germanicè *Mordbrenner* appellari queant: nisi fortè *Mordbrenner* illos vocare velis, qui incendium necandi, spoliandique causâ committunt; *Brenner* verò eos, qui solo odio, invidia, & nocendi libidine agitati, nullius alterius lucri, vel spoliî intuitu, certam aliquam domum, vel prædium incendunt: quam differentiam non improbat *Carpzov. q. 38. n. 12.*

Quæritur 3. quot modis contingere possit Incendium? tribus modis hoc

hoc potest contingere, casu, culpâ, & dolo. Si casu contigerit, ut culpâ caret, sic etiam à pœna immune est, neque obligationem reparandi damnum illatum affert. Gaill. l. 2. obs. 21. n. 1. Farin. prax. crim. q. 110. à n. 3. König hic n. 25. v. incendii, Reiffenstuel n. 31. Wiestner n. 32. & constat ex l. fortuito 11. ff. de Incend. junct. l. siquis 9. S. si colonis 3. ff. locat. ibi, Siquidem fortuitus casus incendiû causam intulerit, non præstabit periculum Locator.

89 Si culpâ, distinguendum est; nam si culpâ lata contigerit, ejusdem reus in foro utroque tenetur ad reparationem ædium incendio consumptarum, & aliorum damnorum; si verò *Levi*, aut *Levisima*, in foro externo quidem condemnatur ad interesse, in interno autem, & ante Judicis sententiam ad nihil obligatur; quia in hoc foro ad reparationem solum obligat culpa Theologica, & quæ hanc supponit, scilicet Culpa lata. Sylv. V. Culpa n. 6. Molin. tr. 2. de I. & I. D. 698. n. 6. Wiestn. n. 33. Reiffenst. n. 30.

90 Superest igitur, ut pœna Incendiariorum ordinaria duntaxat tangat reos Incendij dolo causati; nam quæcunque Culpa etiam lata in delictis non æquiparatur dolo l. in lege Cornelia 7. ff. ad Leg. corn. de Sicar. Gloss. ibid. V. culpa lata, Clar. S. fin. q. 84. pr. Farin. prax. crim. q. 110. n. 10. Wiestner n. 34.

91 Quæritur 4. Quonam modo ex tribus hæcenus recensitis excitatur præsumatur incendium, in alicujus ædibus exortum, de cujus origine, & authore non constat? Certum est, non præsumi excitatum dolo; nam dolus nunquam præsumitur l. meritò 51. ff. pro Socio, sed perpicuis indicis probandus est l. dolum 6. C. de Dol. mal. Reiffenstuel hic n. 36.

92 Dubium est, an casu fortuito, an verò inhabitantium culpâ præsumatur exortum? Fachin. l. 1. contr. c. 87. Wefenbec. ff. de Incend. n. 6. Carpov. præf. crim. q. 39. à n. 62. Pirhing hic n. 49. v. præterea, Reiffenstuel ibid. n. 37. putant, quòd præsumendum sit potius exortum culpa inhabitantium: cons. docent, Patrefam. cum hic aliàs ex domesticorum culpâ obligetur, teneri hoc casu ad reparationem damni, per incendium in suis ædibus exortum vicinis illati, si non probaverit id casu accidisse; quam sententiam theoreticè veriore cenfet Haun. tom. 6. de I. & I. tr. 2. n. 342. Rationem dant, quia in dubio præsumitur id, quod plerumque contingit. Ædium autem incendia culpa inhabitantium plerumque excitantur l. nam salutem 3. S. cognoscit 1. ff. de Offic. Praef. vigil. & l. si vendita 11. ff. de peric. & commod. rei vendit. ergo &c.

Sed dicendum, incendium tale nisi probetur ortum culpâ alicujus hominis certi, inter casus fortuitos numerandum. Alex. cons. 50. n. 9. Gaill. l. 2. obs. 21. n. 2. & obs. 23. n. 4. Farin. prax. crim. q. 110. n. 93. Harpprecht in S. capite 14. Inst. de Leg. Aquil. n. 9. Wiestner hic n. 37. Reiffenstuel ibid. n. 37. & 38. & sumitur ex l. contractus 23. ff. de R. J. l. si ut certo 5. S. quod verò 4. & l. in rebus 18. ff. commodat.

Ratio est, quia est incendium præsumatur ortum culpâ inhabitantium, & quidem omnium, quando de uno certo non constat, tamen hæc præsumptio non sufficit ad condemnandum omnes, vel unum certum; nam ad hoc requiritur probatio certa aut verè, aut præsumptivè, & dubia non sufficit c. in presentia 2. de Probat. igitur si post inquisitionem, quæ utique fieri debet; contra aliquem in specie culpa præsumi non potest, debent absolvi omnes, & ipse etiam Paterfam. cum utique æquum non sit, ut hic præter maximum detrimentum proprium sine sua culpa ferat damnum, quod aliis alterius, præsertim incerti negligentia datum est, ne afflicto addatur afflicto contra Regulam, sumptam ex c. ex parte 5. de Cler. egrot. & l. Divus 15. pr. ff. de Offic. Praesid.

Dixi verè, aut præsumptivè; nam ad probandam culpam, ex qua incendium oritur, sufficientes præsumptiones, & conjecturæ, modò tales illæ sint, quæ moralem faciant certitudinem. Gabr. cons. 159. n. 7. & seqq. nam in dubio contra aliquem certum procedi non potest. Quam autem præsumptiones, & conjecturæ culpam aliquorum sufficienter probent, explicat Farin. q. 110. cit. ubi totam hanc materiam latè discutit.

Superest ergo quæstio, quis ad reparandum damnum, incendio datum, obligetur, quando hoc ortum probatur ex culpa alicujus hominis certi? quæ tamen facillè solvitur distinguendo, an sit ortum ex culpa ipsius Patrisfam. in domo propria, an verò ex culpa alicujus alterius. Si ex culpa ipsius Patrisfam. hic ad reparandum damnum, ex incendio vicinis ortum, tenebitur secundum dicta n. 90. Si ex alterius culpa, videndum, an ortum sit ex culpa famuli, an alterius ædes inco-

97 Si hoc secundum, Patres, circa reparationem damni, ex incendio orti, conveniri non potest, cum rationem pro cæteris inquilinis non teneatur reddere, nisi illi suspecti essent, & iste ipse, dum pro talibus habebantur, recepisset. Si prius, Paterfamilias ex culpa famuli solum tenetur, si hic deliquit in officio, & à Patre. sciente eum negligentem esse, assum-

assumptus fuit: secus, si pro fideli, & diligente communiter sui habitus. Mascard. concl. 894. n. 19. Farin. prax. crim. q. 110. n. 115. Carpzov. pract. crim. q. 39. n. 53. § seqq. Wiestner hic n. 37. Reiffenstuel *ibid.* n. 40.

98 Dixi, si hic deliquit in officio; nam siquid extra officium sibi commissum patravit, ut si ignem à focario, coquo aut aliis officio isti à Patrefam. præpositis re&è subiectum, re&ctum, extinctum, vel sopitum alius ex domesticis suscitet, accendat, negligenter custodiat, & sic incendij causam præbeat, factò, vel delicto illius dominus non obligatur: & ratio est, quia Paters. non præstat culpam illorum, qui deliquerunt in officio, & quod ab ipso deputati non sunt. Estque perinde, siue sint famuli, siue uxor & liberi, siue advenæ, & extranei, quorum operâ Paters. non fuit usus. Mascard. de probat. Concl. 892. n. 11. § 12. Menoch. l. 2. arbitr. cas. 390. n. 12. Carpzov. q. 39. cit. n. 54. § 55.

99 Quæritur 5. quænam sit poena incendij culpâ, aut dolo excitati? & incendij culpâ quacunque, etiam latâ, sine dolo excitati poena certa per Leges definita non est: hinc dictanda est arbitrio Judicis, qui id faciet, adducta in considerationem qualitate culpæ, incendij ex ea orti, & personarum, pro quarum varietate plecti potest, & solet vel severa reprehensione, vel multa pecuniariâ, vel etiam corporali v. g. incarcerationis, relegationis, fustigationis aut alia simili poena, citramutationem tamen, & mortem. Farin. prax. crim. q. 110. n. 115. Carpzov. pract. crim. q. 39. a n. 33. Wiestner hic n. 34. Reiffenstuel *ibid.* n. 29.

100 Incendij dolo excitati rei Jure Imperiali veteri pro qualitate personarum, incendij, & damni ex eo orti multabantur exilio, deportatione in Insulam, vel capite ple&ebantur, aut verberati tradebantur bestis, vel comburebantur. l. qui ades 9. & l. fin. §. fin. ff. de incend. l. si quis 10. ff. ad Leg. cornel. de Sicar. & l. capitalium 28. §. incendiarij 12. ff. de pæn. Recentiori autem Ordinationis Carolinæ art. 125. Incendiarij dolosi, absque ulla personarum, & damni distinctione jubentur vivi comburi: ad evitandum tamen desperationis periculum, præsertim si reus sit poenitens, prius ei intercluditur spiritus, quàm comburatur, prout statutum est Jure nostro Provinciali Bavarico Maleficij Process. Tit. 8. art. 9.

101 Jure Ecclesiastico distinguendum est inter Incendiarios Clericos, & Laicos. In Clericos nulla poena certa est prodita, forte quia Conditores Canonum non sunt arbitrati aliquem Clericorum tantum scelus patratum sine omni sua voluptate, aut utilitate, & cum magna aliorum ja-

ctura: hinc arbitraria est eorum animadversio. Diaz pract. crim. c. 109. Pirhing hic n. 50. Quoad Laicos SS. Canones distinguunt inter eos, qui incendunt Ecclesias, Cœmeteria, aliâque loca Sacra, & Religiosa, vel his contigua ad 30. passus, & inter eos, qui incendunt, vel mandant incendiædificia alia profana.

Priores incurrunt Excommunicationem ipso factò can. canonica 107. junct. Gloss. V. violatores caus. 11. q. 3. & can. omnes Ecclesie 5. caus. 17. n. 4. à qua Excommunicatione ante denuntiationem quidem absolvere potest Episcopus, post denuntiationem verò eorum per Ecclesiam factam solus Papa c. tua 19. de Sent. excomm. Host. summ. Rubr. de Incendiarij. b. tit. n. 9. Sylv. V. Incendiarius q. 1. n. 2. Clar. §. fin. q. 77. n. 19. § 20. Farin. q. 110. n. 15. Barbof. in c. tua cit. n. 2. Gonzal. in c. 5. b. tit. n. 5. Vallens. hic §. 3. n. 5. §. quantum, Zœf. *ibid.* n. 9. Pirhing n. 49. König n. 25. §. ob incendium, Reiffenstuel n. 35. Wiestner n. 39. Excipitur articulus mortis; nam in hoc Incendiarios poenitentes absolvere potest quilibet Sacerdos, & absoluti sepeliri in cœmeterio, seu loco Sacro. Vallens. l. cit.

Posteriores per sententiam excommunicandi sunt can. si quis 31. & can. pessimam 32. caus. 23. q. 8. Sed consuetudine & ipsi Excommunicationem ipso Jure, & factò incurrunt, prout cum Host. & Sylv. l. cit. asserunt Azor. p. 1. l. 9. c. 17. q. 11. Barbof. hic n. 4. Pirhing n. 49. §. incendiarij, Wiestner n. 39. Reiffenstuel n. 32. Præterea nec isti, nec priores sunt admitendi ad poenitentiam, absolvendi, aut sepeliendi in loco Sacro, nisi prius damna resarciant, aut de ijs resarciendis cautionem præstiterint. can. pessimam cit. & c. in litteris 5. b. tit. Quod si cautione ante mortem præstita, Incendiarius poenitens fuerit absolutus, in loco Sacro sepeliri poterit, ita tamen, ut hæredes illorum ad reparationem damnorum, ex incendio secutorum, teneantur, & compellantur, quantum facultates defuncti ferunt c. in litteris cit. quia adeundo hæreditatem videntur ex quasi contractu se obligare ad ea, ad quæ tenebatur defunctus l. ex depositi 22. ff. de O. & A. Vivian. in c. cit. pr. Barbof. *ibid.* n. 1. Vallens. n. 5. cit. Zœf. n. 11. König n. 25. §. ob incendium.

104 Quæritur 6. in quibus personis, & casibus poena ordinaria Incendiatorum, nempe ignis locum habeat? R. I. locum habet in omnibus cujuscunque sortis, & conditionis reis: adeoque nec faminas excusat fragilitas sexûs; quia hæc eas non subtrahit à poenis ordinarijs, nisi in casibus Jure expressis. Tiraquell. de Poen. Nn tem;

temper. caus. 9. n. 5. & caus. 11. n. 23. Oddus *de rest. in integr. p. 1. q. 10. art. 5.* Farin. *prax. crim. q. 98. n. 11.* Carpzov. *pract. crim. q. 38. n. 19. & seqq.* Neque ab hac poena recentiori Jure *Const. Carolin. cit.* immunes sunt Nobiles, vel alia in dignitate constituti; quia *cit. Constitutio* loquitur generaliter. Qui autem generaliter loquitur, nihil excludit, & pro expresso habetur, quod in genere statutum est. Tiraquell. *Leg. connub. gloss. 8. n. 27. & seqq.*

105 2. Locum habet in Imperio Romano nunc post *Constit. Carolin. cit.* poena ignis, sive in civitate, sive in villa, & pago incendium sit excitatum, ob generalitatem textus *art. 125.* qui indifferenter poenam ignis huic delicto decernit. Adeoque non minus poenâ ignis afficiendus, qui in domo rustica, villa, vel pago incendium excitat, quam is, qui in civitate Palatium igne comburit: neque refert, an ædificia, in quibus incendium factum, constructa sint ad inhabitandum, vel ad alium usum, ut sunt rocularia, officinæ artificum, reconditoria foeni, & frumenti, stabula &c. & extenditur etiam ad eos, qui non ædificia, sed frumenti acervum, ligna, & res similes dolose incendunt. Carpzov. *q. 39. cit. à n. 31. & ab hoc cit.*

106 3. Poena ignis locum habet, sive ingens & magnum, sive modicum etiam damnus ex inflammatione provenit; quia *Const. Carolin. in art. 125. cit.* indifferenter Incendarios ad poenam ignis condemnat, nec considerat qualitatem damni per combustionem dati sed nequitiam incendiarii, & atrocitatem delicti, accedente periculo incendii majoris, quod facile evenire potuisset, licet Deo impediante non evenerit. Carpzov. *l. cit. n. 38. & 39.* Atque hinc 1. eidem poenæ subjacet, qui materiam igni concipiendo aptam in ædibus deposuit, & nocendi animo inflammavit, licet ipsæ ædes nondum ardere ceperint. Carpzov. *n. 41. & 42.* 2. qui proprias ædes incendit, eo fine, ut iisdem combustis, etiam vicinorum domus corripentur, licet, antequam hoc fieret, ignis fuerit extinctus. Carpzov. *n. 46.* 3. qui damnus, quod scelere suo dedit, vult refarcire, & ad restitutionem se offert. Carpzov. *n. 44.* & ratio est, quia nec transactio, nec remissio, delinquenti à parte læsa facta, vindictæ publicæ derogare, vel eidem præjudicare potest *l. inter 2. C. inter alios acta &c.*

107 4. Quoad poenam ignis infligendam nihil interest, an quis ipse incenderit, an verò alium hoc facere jufferit; uterque enim, mandans scilicet, & mandatarius, conductor, & locator huic poenæ subjicitur. Carpzov. *n. 48.* Et quidem quo-

ad mandatariam, & locatorem, qui mercede accepta operam suam ad inflammandum locat, nullum est dubium; quia in delictis ob mandatum acceptum nemo excusatur. Bartol. *in l. non solum §. si mandato ff. de injur.* Decian. *tr. crim. l. 9. c. 37. n. 1.* Carpz. *n. 49.* Quin gravius peccat, qui lucri causâ tam horrendum crimen non veretur committere, quam qui odio, & invidiâ agitatus hoc facit. Bartol. *l. cit. n. 14.* Damhud. *prax. crim. c. 83. n. 4.* Farin. *q. 123. n. 5.* Carpzov. *n. 50.* Quoad mandantem, & conductorem pariter constat; quia quod quis per alium fecit, ipsemet facere censetur *c. qui facit 72. de R. q. in 6. & l. is damnus 169. ff. eod. Salicet. in l. non ideo minus C. de accus. q. 6.* & hujus gravius crimen est, quam mandatarii; quia triplici modo delinquit, in seipsum, in mandatarium, quem corrumpit, & in eum, cujus ædes comburuntur. Carpz. *n. 54.*

5. Extenditur poena ignis etiam ad eos, qui ab aliis offensi, & ulcisci volentes incendunt; neque enim offensio antecedens relevare eosdem potest, cum tantum facinus inter modos defensionis legitime referri nequaquam possit, præsertim si offensio diu antè præcesserit, & temporis spatio sopita, vel extincta fuerit. Carpzov. *n. 58. & duob. seqq.* Neque obstat, quòd juxta vulgatam Regulam delictum irâ commissum mitius puniri solet; nam Regula ista tum solum vera est, quando ira ex justa causa provenit, & delinquens versatur in licitis, prout fit, quando aliquis ab alio per injuriam percussus, calore iracundiæ commotus, defensionis modum excedendo excidit. At incendiarius versatur in re planè illicita, & defensionem nullam potest prætere, cum incendium non sit modus defensionis. Carpz. *n. 63.*

Quæritur 7. quibus casibus poena Incendii ordinaria sit mitiganda? Jam dictum est *n. 89. & 90.* poenam ordinariam non habere locum, quando incendium casu, vel culpâ contigit. Præterea tres maximè aliæ causæ excusant à poena ordinaria.

1. Si reus poeniteat, crimine nondum perfecto, & consummato, materiamque igni concipiendo aptam, & inflammatam alicubi depositam auferat, antequam incendium exoriat. Coler. *p. 1. decis. 186. n. 2.* quia dolum poenitentia aliquo modo purgat, & reum, delicto non consummato, excusat. Host. *in c. pro humani n. 22. §. si verò perficere de homicid. in 6.* Felin. *in c. 1. n. 4. de præsumpt. Clar. §. fin. q. 60. n. 21.* Farin. *prax. crim. q. 124. n. 150.* Heig. *q. 32. n. 15. & seqq.* Carpzov. *pract. crim. q. 39. n. 3. & 4. qui n. 5. seq. ob*

ob hanc rationem non ignis, sed gladii poena pleetendum existimat eum, qui in ipso actu delicti, incendio jam exorto, poenitet, & ut damnum majus avertat, homines ad flammam extinguendam convocat; quamvis enim, delicto jam perfecto, locus poenitentiae non sit amplius, neque ea post crimen consummatum ab omni poena excuset, ordinariam tamen mitigari suadet.

110 2. Si reus causam aliquam praetendat, ex qua ipsum non tam dolose, ac deliberato, & perverso animo, quam ex simplicitate quadam deliquisse conjecturari potest, Carpz. l. cit. n. 9. Quanam autem causa tanti sit ponderis, ut reum excuset à poena ordinaria ignis, arbitrio Judicis relinquendum est; nam hujus est sagaciori studio circumstantias, & causae qualitates quasvis perpendere, & examinare, quas si sufficientes, & praegnantibus esse inveniunt, ignis supplicium in gladii poenam commutare poterit: modò de causa excusationis certò constet, vel quòd conjecturis, & praesumptionibus probata fuerit, vel eam reus in tortura obtinuerit; alias enim quilibet incendii reus, fingendo aliquam causam, severitatem poenae, & ignis cruciatum possit effugere. Carpz. n. 11.

111 3. Si reus adhuc sit minoris, & licet sit pubes, paucos tamen annos post inchoatam pubertatem excesserit, quales sunt, qui anno decimo sexto, vel decimo septimo hoc delicti genere se contaminant; licet enim minor aetas delinquentem in totum neutquam excuset, tamen quia infirmius est hominum hujus aetatis iudicium, minor in hoc, quam in majore appareat perversitas, ut propterea merito puniantur mitius. Clar. §. fin. q. 60. Decian. conf. 24. n. 4. l. 3. Menoch. de arbit. cas. 329. n. 1. Farin. q. 92. n. 41. & hinc Carpz. l. cit. n. 14. gladii poenam hos afficiendos existimat.

112 Quæritur 8. utrum casu, quo Incendiarius sapius iteravit hoc crimen, Judex poenam ignis exasperare possit, addito majoris alicujus reatus iudicio, nempe ut reus vel trahatur illigatus ad locum supplii, rapiatur, vel ante executionem forcipibus candentibusprehendatur, & aduratur? Rationem dubitandi facit 1. Constitutio criminalis Caroli V. art. 130. ubi exasperatio hæc respectu criminis Veneficii, & Latrocinij ob enormitatem, & reiterationem permittitur. 2. reitatio delicti regulariter graviorem requirit poenam, ut DD. ferè communiter docent. 3. ex causa Judex poenas ferè quas vis pro arbitrio exasperare, & aggravare potest l. si superior 3. C. ex quib. caus. infam. irrog. & ibi Glossa, atque DD.

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. I.

Sed tenenda videtur negativa cum Carpzov. pract. crim. q. 58. n. 71. quòd nusquam aliquid de ista exasperatione supplicii in Incendiarijs per Leges sit constitutum, adeoque hoc temere asseverandum non sit; alias etiam adulter ob reiterationem adulterii, & fur ob repetitionem multiplicis furti candenti ferro lacerari deberet: quod apertè falsum est. Bald. in l. quicumque 4. col. 2. C. de Serv fugit. Jafen in l. eum qui 30. §. in popularibus n. 5. ff. de injur. Reufner l. 2. dec. 20. n. 13.

Neque obstant Argumenta opposita. Ad 1. poena ignis gravior per se jam est poena Rotæ, quæ Venefici, & Latrones afficiuntur. igitur licet ista quandoque ob reiterationem exasperetur, non tamen sequitur etiam exasperandam poenam ignis, sed locum habebit Regula, quòd in poenalibus, & odiosis extensio ad casus non expressos fieri non debeat. Ad 2. id verum est in delictis leviusculis, aut non capitalibus, in quibus Judex turò poenam mitiorem, aut leviozem exasperare potest. Farin. q. 23. n. 5. aut si lex expressa exasperationem poenae in atrocissimis admittat. Ad 3. exasperatio Judici permittitur, quando aliud crimen diversi generis concurrit, e. g. Incendium cum Latrocinio, non verò quando idem reiteratur, nisi hoc Lege expressum sit.

Quæritur 9. quanam censeantur esse Violatores Ecclesiarum, & quæ sint eorum poenae? hoc nomine hic veniunt, qui Ecclesias, aliisque loca Sacra, aut Religiosa violenter effringunt, aut spoliant. Pirhing hic n. 54. Reiffenstuel ibid. n. 42. Antiquiori Jure Imperiali pro qualitate delicti, & delinquentium, aliarumque circumstantiarum varietate multabantur exilio, vel deportatione ad Insulam, vel damnabantur ad metalla, aut etiam ad bestias, vel plectebantur capite, aut suspendebantur, aut vivi comburebantur l. sacrilegi 9. l. hac lege 10. ff. ad Leg. Jul. Peculat. l. si quis 10. & Auth. C. de Episc. & Cleric.

Hodierno Jure Ordin. Carolin. art. 116 172. & duob. seqq. qui Hierothecam cum Sacra Hostia abstulerit, jubetur comburi vivus; qui calicem, patenam, vel aliud vas sacrum aureum, vel argenteum cum, vel sine Reliquiis, praesertim cum effractione, supplicio capitis; qui verò alias res Sacras v. g. candelabrum, mappas Altaris, aut res privatas depositas interdum, & sine fractura abstulerit, sicut furti profani reus, non tamen ita facilè, sicut hic, mitigatà poenà, plectendus est. Wiestner hic n. 40. Reiffenstuel ibid. n. 45.

Jure Ecclesiastico verisimilius, ut Ecclesiarum incendiarij, violentiae, & spoliationis in Ecclesia commissa rei incurrunt

N n 2

ipso

ipſo factō Excommunicationem *can. canonica 107. cauſ. 11. q. 3. can. omnes 5. can. quisquis 21. §. ſiquis domum cauſ. 17. q. 4.* & præcipuè *c. conqueſti 22. de Sent. Excomm. ibi, Excommunicatos nuntietis*: quæ verba propriè ſupponunt jam Excommunicationem ab ipſo Jure latam eſſe, eamque ab homine, ſeu Judice publicandam, ut explicant *Suar. D. 22. de cenſur. ſect. 2. n. 10. Vallent. hic §. 3. n. 3. König ibid. n. 33.* eritque hæc reſervata Summo Pontifici, *Suar. l. cit. n. 4. Sayr. de cenſur. l. 3. c. 29. à n. 13. & alii apud Barboſ. in c. conqueſti cit. n. 2.*

¶ Porro ad Excommunicationem hæc incurrendam non ſufficit ſola effraſtio, quamvis violenta, ſed neceſſe eſt, ut ſequatur aliqua ſpoliatio Eccleſiæ, & ut eo ſine fiat per furtum, ſive per aliam gravem læſionem, illatam in bonis, & rebus Eccleſiæ: ſicut vice verſa nec ſufficit, ſi ſpoliatio, eſſi gravius, fiat ſine effraſtione. Alii verò Sacrilegi violatores Eccleſiarum

citra effraſtione, & ſpoliationem, ut ſiquis furetur calicem ex Eccleſia ſine violenta effraſtione, non incurrit ipſo factō Excommunicationem, ſed ſunt excommunicandi. *Gloſſ. in c. conqueſti cit. V. excommunicatos. Suar. ſect. 2. cit. n. 6. Pirhing hic n. 54. & conſtat ex c. ſin. de Furt. & c. conqueſtus 16. de for. compet. ubi dicitur, Invaſores Eccleſiæ, tanquam Sacrilegos, anathemati uſque ad congruam ſatiſfactionem ſupponendos eſſe. Non ergo ſunt ipſo Jure excommunicati, ſed per ſententiam excommunicandi. Pirhing l. cit. Reiffenſtuel n. 43.*

Præterea ſi ſatiſficere noluert, ad poenitentiam non admittuntur; ſi autem volentes nequiverint, poenitentibus quidem ab Juriſ. & Sacrum Viaticum non denegatur, eorum tamen Sepultura intereſſe Clerici prohibentur *c. ſuper eo 2. de Raptorib. Barboſ. ibid. n. 2. Vallent. hic §. 3. n. 3. Pirhing hic n. 55. Wiefner n. 41. Reiffenſtuel n. 42.*

TITULUS XVIII.

De Furtis.

POſt Raptus, & Rapinæ crimen ſequitur Furtum: cujus vocis triplex acceptio eſt. 1. lata, prout Sacrilegium, Peculatum, Abigeatum, Expilationem, & quam unque aliam injuſtam rei alienæ acceptionem includit. 2. ſtrictior, prout à præcedentibus contra diſtinguitur, quia tamen in hac acceptione à modo auferen-

di, an ſcilicet clam, & ſine vi, an verò palam, & vi intentata fiat, adhuc Rapinæ delictum comprehendit. 3. ſtrictiſſimè, & ſpecificè, prout per violentiam, quæ eſſentialis Rapinæ eſt, etiam ab iſta diſtinguitur, & designat ſpeciale aliquod delictum privatum: in quo ſenſu accipitur in præſenti Rubrica. Quare ſit

§. I.

De Furti Natura, & Varietate.

S U M M A R I U M.

1. Furti Etymologia.
2. &c. Definitio.
4. &c. Diviſio in manifeſtum, & non manifeſtum.
6. 7. Parvum, & Magnum.
8. 9. Simplex, & Qualiſicatum.
10. Primum, & Iteratum.
11. Rei, Uſus, & Poſſeſſionis.
12. Diurnum, & Nocturnum.
13. Domeſticum, & Extraneum.
14. Requiſita, ut commiſſum dicatur furtum.

15. &c. Caſus, in quibus non committitur.
22. &c. Caſus, in quibus commiſſum cenſetur.
30. &c. An furti reus ſit, qui rem alienam accipit, vidente illius domino?
33. &c. Aut qui furem non indicat?
36. &c. Vel debitori aufert, quantum hic ipſi debet?
40. &c. Qui detinet rem inventam?
45. &c. Vel aufert in neceſſitate?
52. &c. An furti obiectum ſit liber homo?

¶ **Q**Uæritur I. quid ſit Furtum? &c. duo in quaſtione hac expendi debent, ſcilicet primò Etymologia iſtius Nominis, & ſecundò ipſa Delicti, hoc nomine ſignificati, eſſentia. Et quidem §. furtum autem 2. Inſtit. de oblig. qua ex delict. & l. furtum 1. princ. ff. h. tit. hujus Nominis

Etymologia juxta diverſa Jctorum placita affertur quadruplex. 1. enim aliqui cum Labeone putabant dictum à Furro, i. e. nigro, quod clam, & in obſcuro fiat, & plerumque noctu. 2. alij cum Sabino à Fraude: hinc fraudulosa rei contrectatio dicitur l. furtum cit. §. ſin. 3. non pauci à ſeren-